

Opbouw

Tot opbouw van het gereformeerde leven

P.J.H. Krol, Kampen

In uw belang

„Gij weet niets, en gij beseft niet, dat het in uw belang is, dat één mens sterft voor het volk en niet het gehele volk verloren gaat”. Joh. 11:50

Sommige jongeren van een jaar of twintig aarzelen: zal ik wél of zal ik niet belijdenis doen?

Wat is dat deze aarzeling? Op ander vlak kunnen dezelfde jongeren heel zeker zijn. Ze weten wat ze willen worden. Ze weten met wie ze willen trouwen. Maar de keuze of ze met de Here Jezus door het leven zullen gaan, wordt niet gemaakt. Op dat punt is er onzekerheid.

Wat is het? Onwil? Of is het meer een niet durven?

Er zijn ook andere jongeren, die wél belijdenis doen. Er zijn ook jongeren, die waarschijnlijk nooit belijdenis zullen doen, die afgehaakt hebben. Maar het gaat me nu dus om die jongeren daar tussenin, die het eigenlijk niet weten.

Niet vanzelfsprekend

We moeten maar beginnen met te zeggen, dat geloven in Jezus niet vanzelfsprekend is. Het is ons nergens beloofd, dat gedoopte kinderen later ook gelovige kinderen zullen zijn. Er zijn ook jongens en meisjes, die de Here nooit echt lief krijgen.

Hoe komt dat? Waaraan ligt dat? Soms aan slappe ouders. Soms aan de kerk. Soms aan de zuigkracht van de wereld, bijvoorbeeld via verkeerde vrienden. Soms aan een combinatie van dat alles. Maar ook met ideale ouders en met een ideale kerk en met een zeer beschermde opvoeding kan het gebeuren, dat jongens en meisjes niet in de Here Jezus geloven. Ons is niet beloofd, dat een christelijke opvoeding altijd resultaat zal hebben. Ons is niet voorzeggd, dat het evangelie scheiding zal brengen, scheiding tussen hen die Jezus wel aanvaarden en hen die Jezus niet gelovig aanvaarden.

Ook de zuiverste prediking van de zuiverste mens wekt reactie naar twee kanten: geloof en ongeloof, hoop en paniek, liefde en onwil. Ik denk bij de zuiverste prediking van de zuiverste mens uitaard aan Jezus Zelf. Ook zijn prediking was geen onverdeeld succes. Ook zijn daden brachten scheiding onder de mensen.

Verzet

Jezus heeft vele tekenen gedaan. Maar als hoogtepunt van al deze tekenen wordt in het evangelie naar Jo-

hannes beschreven: de opwekking van de dode Lazarus. De naam Jezus is na dit teken op ieders lippen. Maar zelfs dit toppunt van evangelie metterdaad bracht niet alleen maar geloof. Jezus' aanhang groeide wel. 'Velen', staat er, kwamen tot geloof. Zo zelfs, dat de overpriesters en Farizeeën zeggen: straks zullen 'allen' in Hem geloven, en: zie 'de hele wereld' loopt Hem na. Maar dat was wel een beetje overdreven. Zelf waren ze tegen Jezus. En werden het begin van een tegenbeweging tegen Jezus, die binnen een paar weken het enthousiasme over Jezus weet om te buigen tot een massaal: „Weg met Hem. Weg met Hem. Kruisig Hem!”.

Waarom toch ...?!

Wat hebben deze overpriesters en Farizeeën toch tegen Jezus? Laten we eens letten op hun eigen woorden. Dat kan, want ze beleggen een vergadering: ze roepen de Raad, het Sanhedrin, bijeen. Een spoedvergadering over Jezus! Ja, want er is paniek in de tent. Ze zeggen tegen elkaar: „Wat doen wij, want deze mens doet vele tekenen?” Met andere woorden: als we niets doen, loopt het uit de hand. Straks loopt iedereen achter die Jezus aan en dan heb je de poppen aan het dansen. Dan komen de Romeinen om deze volksonrust te smoren. En dan is het met ons gedaan. Dan is de kans groot, dat ze de tempel verwoesten en ons volk wegvoeren.

Het lijkt een edele overweging. Maar het valt op, dat 'ons' met nadruk voorop staat! Natuurlijk zijn ze ook wel bezorgd over de mogelijke gevolgen van Jezus voor de tempel en voor het volk. Maar het meest zitten ze toch in over zichzelf en hun eigen positie.

Belangenafweging

Dat proef je ook in de woorden van hogepriester Kajafas. Als de vergadering er niet uitkomt, staat hij op en zegt: jullie snappen er niks van! begrijp je dan niet, „dat het in uw belang is, dat één mens sterft voor het volk en niet het gehele volk verloren gaat?!” Kajafas weet het wel. Jezus is lastig. Jezus moet uit de weg geruimd worden. Over goed en kwaad wordt niet gesproken. Alleen over belangen, de belangen van het volk tegenover het

belang van die ene mens Jezus. Het is een kwestie van afwegen, ja zelfs van tellen. Als je moet kiezen tussen: het verloren gaan van het volk en de dood van één mens, dan ligt het toch voor de hand te kiezen voor het volk en dat die ene mens dan maar sterven moet?! Maar wat is de redenering doorzichtig! *Is het niet in uw belang?* Zo begint Kajafas. Het gaat niet alleen om een belangenafweging van het volk aan de ene kant en Jezus aan de andere kant. Hun eigen belang speelt ook nog mee. Hun eigen gewichtigheid geeft zelfs de doorslag.

Dat is onthullend.

En het komt ook vandaag voor. Dat Jezus wordt afgewogen aan zijn nut voor een mensenleven, voor een sa-

36e jaargang – nr. 7
27 maart 1992

In dit nummer

- 116 H. de Jong
Kuiters nieuwste boek (2)
- 117 Klaas Holwerda
Het verzegelde boek
- 119 Ontmoetingsdag
- 125 H. Algra
Werkdruk van predikanten (3)
- 127 P.J. van Kampen
De Nieuwe tijd en wij

Opbouw

Veertiendaagse uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Redactie

Drs. H. Algra
Ds. J. Bouma
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P.J. van Kampen
Mr.dr. J. Meulink
Ds. K. Muller
M.J.F. van der Wal

Adres van de redactie

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen.
Tel. 05130-20476

Alle kopij dient uiterlijk dinsdags, in de week voorafgaande aan de week waarin Opbouw zal verschijnen, bij de redactie binnen te zijn.

Kerknieuws/Onder andere(n)

M.J.F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist.
Tel. 03404-61525.

Abonnementen en ledenadministratie

Administratie Opbouw
Marjoke van Veelen-Vreugdenhil
Postbus 84183, 3009 CD Rotterdam.
Tel. 010-4550802.
Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging

Aanmelding door overschrijving van min. f 25,- contributie op bovenstaand gironummer.

Abonnementen

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementenprijs

Bij vooruitbetaling te voldoen.
f 63,- per jaar of f 35,- per half jaar.
Voor studenten f 51,- per jaar.
Buitenland f 89,- per jaar of f 104,- per luchtpost. Chequekosten buitenland: f 10,-.

Advertenties

Tarief: 58 ct. per mm. bij 45 mm. breed (excl. 6% BTW). Advertenties inzenden tot woensdag 8.30 uur, anderhalve week vóór verschijningsdatum. Familieberichten uiterlijk vrijdagmorgen, in de week voor verschijning. Advertenties en familieberichten rechtstreeks naar Nedag, t.a.v. het bedrijfsbureau.

Technische realisatie

Nedag Grafisch bedrijf b.v.,
postbus 208, 3770 AE Barneveld,
tel. 03420-10760, fax 03420-92542.

Druk

'Steenbergen', Zeist.

menleving. En te licht bevonden. Jezus afgewogen tegen handelsbelangen of bevrijdingsbelangen. Jezus' nut beoordeeld voor onze ontwikkeling of onze emancipatie.

En de duivel fluistert onze jongeren in het oor: Besef je dan niet, dat het *in jouw belang* is geen duidelijke keuze voor Jezus te maken? Laat het maar een beetje vaag, dan heb je een gemakkelijker leven, dan hoef je niet zoveel, dan hoef je er ook niet voor uit te komen. Besef je niet dat het in jouw belang is, het geloof op een laag pitje te laten sudderen? Dat is beter voor de carrière en je portemonnee. Je hebt meer kansen voor je sport. En eigenlijk is het ook beter voor je geestelijke gezondheid en je geluk.

Het principe van de liefde

Maar laat één ding duidelijk zijn: wie zo Jezus afmeet aan het eigen belang, wie zo berekenend Jezus beoordeelt, zal Hem niet echt kunnen gebruiken. Wie zo bij zichzelf begint, begint aan de verkeerde kant. En Jezus zal nooit in zijn leven passen. Want onze eigen ik is te dik.

Dat is toch eigenlijk met vriendschap en verkering net zo? Als een meisje de jongens om haar heen steeds beoordeelt op: welk nut heeft hij voor mij, is de kans groot dat elke vriendschap afknapt. Als je zo begint bij je eigen belang zul je nooit de ander winnen, en ook: zul je jezelf nooit echt gewonnen geven. Terwijl dát nou net het principe van de liefde is. En ook het principe van het geloof.

Wie begint bij zichzelf, komt eigenlijk nooit verder dan zichzelf. Het is slecht begrepen eigenbelang.

Niet durven

Toch proef ik bij de overpriesters en de Farizeeën ook nog iets anders: ze raken in paniek van Jezus. Ze kunnen Jezus niet plaatsen. Ze kunnen Hem niet vatten. Jezus tornt aan hun zekerheden. Ze durven niet met Hem in zee te gaan, want ze kunnen de gevolgen niet overzien.

Da herkennen we toch wel? De onzekerheid van: als we Jezus echt op de eerste plaats in ons leven zetten, dan weten we niet waar we uitkomen, dan kon er wel eens van alles in mijn leven op de kop gezet worden. En dat durven we niet aan.

We geven Jezus daarom een bescheiden plaats: een hoekje van het hart, een dag van de week, een stukje van ons leven. Dan is het beheersbaar, te controleren. Dan blijven we zelf de baas. Zou dat ook niet meespelen bij een zekere huiver om belijdenis te doen? Waar begin ik aan, als Jezus echt nummer één in mijn leven wordt?!

Nogmaals: In uw belang

Er is maar één manier om over deze begrijpelijke drempel heen te komen: door te letten op God Zelf, op hoe Hij deed en doet. Zo anders dan wij van nature. Stel je voor, dat ook Hij begonnen was bij Zichzelf en zijn eigenbelang. Had Hij dan ooit zijn Zoon gezond-

den? Had zijn Zoon Zich dan ooit vernederd en de gestalte van een dienstknecht aangenomen?

Kajafas begreep er niks van en had toch gelijk: het is beter dat één mens sterft voor het volk, dan dat het hele volk verloren gaat. De hogepriester van het goedkope eigenbelang wordt zonder het te weten en te willen profet van Gods verloochening *in ons belang*. Van God, die niet redeneerde 'ik' is de eerste persoon, 'jij' is de tweede persoon en 'hij' is de derde persoon. Zoals we dat niet alleen op school leren, maar vaak in praktijk brengen. God zei: jij bent voor Mij de eerste, Ik zal de laatste zijn. En zijn Zoon ging naar de laagste plaats op de aarde: de dood aan het kruis.

Door Zich zo te geven, heeft Hij mensen gewonnen. Alleen door zó te redeneren, door zó lief te hebben, Zichzelf zó weg te cijferen, kwamen velen tot het geloof. De weg van hart tot hart gaat langs het kruis. Op deze weg kunnen zelfs nuttigheidsoverwegingen en gebrek aan durf overwonnen worden.

Studente Frans (4e jaar)
zoekt per direkt

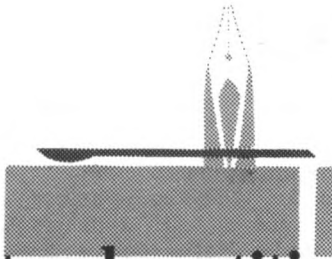
KAMER

in Amsterdam.

A. Wesseling 020-6682864

In Waarheid & Eenheid

(onafh. blad geref. gez.) o.a.
Pleidooi kleine oecumene (CGK/GKV/NGK) – ds. G. de Lange
R.dams initiatief – ds. K. Boersma;
'eenheid' kerken in Ede (NH/Ger/RK/PB/Ev.L) kerkel.eenheid en polit. roeping (ds. Van Mechelen);
Joods-chr of gewoon chr. (dr. M.J. Arntzen; Wereldraad etc.
los ex. 2,50 giro 599800/01803-13281

Pastorale notitie

J.M. Smelik, Nieuwegein

Het zijden draadje

Hij was op het vliegveld van Alicante gepakt. Ze vonden vijf kilo harddrugs in z'n bagage. Zijn eerste 'koeriersdienst' mislukte. Terwijl men hem verteld had, dat zijn voorgangers zo gemakkelijk duizenden guldens verdiend hadden. Bijna nooit controle... Wel erg naïef: stel u voor, een jongen van zeventien, die in z'n eentje naar Spanje vliegt. Buiten het zomerseizoen. Ook nog met een donkere huidskleur. Zóeen is natuurlijk gauw verdacht en wordt prompt gecontroleerd.

Ik zocht David op in de gevangenis van Alicante. Eenmaal per maand. Na uitgebreide controles van papieren en stempels kwam ik er in. Alleen toen er een gewelddadig oproer was uitgebroken en de Spaanse TV beelden te zien gaf van gevangenen, die op het dak geklommen waren, en veel gehelmde leden van de Guardia Civil, moest ik verstek laten gaan. Dan komt zo'n huiveringwekkend gebeuren opeens wel dichtbij je!

't Was trouwens toch al zo'n naargeestige, beklemmende omgeving. Als ik David had opgezocht kwam ik er van buiten en van binnen koud vandaan. We konden met elkaar praten in een 'spreekhok' met gewapend glas tussen ons in. Een hand, een schouderklopje was er niet bij. Hard praten om de ander te kunnen verstaan. Bepaald niet een gemakkelijke manier om met iemand in contact te komen en hem te leren kennen.

Op een dag belt een reclasserings-ambtenaar naar de pastorie. Davids moeder komt naar Alicante. Ze wil graag een gesprek. Of ik daartoe bereid ben. Vanzelfsprekend, maar je loopt er wel over na te denken: wat voor iemand zou het zijn? En je stelt je onbewust er op in, dat ze uit een milieu komt dat nogal ver van ons af staat.

Als ik haar ophaal zie ik een nog jonge, erg sympathieke en – naar later blijkt – ontwikkelde vrouw. In de uren dat ze bij ons is horen we haar verhaal over de spanningen en teleurstellingen in haar huwelijksleven: door haar man misbruikt en mishandeld, gevlucht naar een blijf-van-m'n-lijf-huis, na Davids geboorte het opnieuw maar tevergeefs geprobeerd, tenslotte defi-

nitief met hem gebroken en met drie kinderen achtergebleven. Ze kan de opvoeding alléén niet aan en zo zijn de kinderen in kindertehuizen en jongerencentra terechtgekomen.

En ze voelt zich schuldig. Ze is tekortgeschoten. Is het door háár dat David zo geworden is? Zocht hij bij verkeerde vrienden wat hij thuis miste? Alle vooroordelen smelten weg. Je wilt met haar meevechten om David weer een kans te geven. Hij is toch pas zeventien? Nog een heel leven voor zich, maar hòe?

Op een gegeven moment vertelt ze, dat haar zoon zo graag tekent en dat ook in de gevangenis veel doet. Ze haalt een paar werkstukken uit haar tas die ze bij haar eerste bezoek van hem gekregen heeft.

't Zijn pakkende tekeningen. Een hand, om prikkeldraad geklemd, waaruit bloed driipt. Een Che Guevarra-kop. Ook één met het gezicht van de lijdende Christus met de doornenkroon. Getroffen kijken we ernaar.

„Die laatste heeft hij speciaal voor mij gemaakt”, zegt ze, „want hij weet dat de Christusfiguur heel veel voor mij betekent.” We zijn even stil.

David moet zelf niet veel van de kerk en zo hebben, maar is er misschien toch nog wat overgebleven van wat z'n moeder hem heeft meegegeven?

Ze mag hem één keer 'vis à vis' bezoeken: zonder dat nare glas ertussen. Hem even aanraken, strelen, kussen. Dan gaat ze weer terug naar Nederland. Haar eerste en waarschijnlijk laatste bezoek aan Spanje: haar financiële toestand laat méér niet toe. Wanneer zal ze haar zoon terugzien? De kans dat hij een gevangenisstraf van jaren krijgt is groot.

Maar ze blijft hem vasthouden. Brieven schrijven. Pakjes sturen – ook al hoort ze dat heus niet alles bij David terecht komt.

Het lijntje, dat hen beiden verbindt, blijft.

De week daarop is David jarig en ik ga erheen. Om hem te feliciteren? Veelmeer om te laten merken dat we aan hem denken. De Kerstdagen staan ook nog voor de deur...

Na eindeloos wachten kunnen we praten, en het is net alsof we elkaar toch een stuk naderbijgekomen zijn. Ik kan merken, dat hij het bezoek van z'n moeder erg fijn gevonden heeft. Hij heeft warmte gevoeld. Niet alleen lichamelijk – de trui die ze meenam was hard nodig – maar vooral geestelijk staat hij nu niet helemaal meer in de kou.

Ik heb namens de kerk een pakje voor hem meegenomen met allerlei dingen waarvan we gehoord hebben dat hij ze graag wil hebben en die ook zijn toegestaan. Ik vertel hem dat, en we zijn benieuwd of alles door de controle komt. Na m'n bezoek wil ik het bij de wacht inleveren, maar het wordt aanvankelijk geweigerd. Uit het in rap-

Spaans gesproken verhaal begrijp ik, dat hij van z'n moeder al een pakje heeft gekregen en méér nu niet is toegestaan. Ik probeer duidelijk te maken dat het voor zijn verjaardag is. En dat ik geestelijke ben en het namens de kerk kom brengen. Uiteindelijk pakt de bewaker het gelukkig toch aan.

Wanneer ik de volgende maand David voor het laatst opzoek, hoor ik van hem dat alles wat ik afgegeven heb is doorgekomen. „Dat ik nog eens een pakje van een kerk zou krijgen... ik zou het vroeger niet voor mogelijk gehouden hebben”, zegt hij. „En met wat erin zat was ik ook erg blij... en niet alleen een bijbeltje, wat ik ook wel fijn vond hoor, want ik lees hier veel.”

Als ik terugrijd gaat het door mij heen hoe weinig er eigenlijk voor nodig is om het zijden draadje, waarmee sommigen nog vastzitten aan geloof en kerk, intact te houden, maar ook hoe gemakkelijk het is om zo'n dun lijntje – zonder het je bewust te zijn en zonder het te willen – te laten breken.

In de komende nummers (o.a.):

D. Holwerda, Mozes en Jezus Christus
Nes van Hulzen, Wat één mens vermag
Theo Jansen, Magnetisme
J.H. Klein, Christus in het kerklied

H. de Jong, Zeist

Kuiterts nieuwste boek (2)

Het jongste boek van Kuitert ligt in het verlengde van zijn eerdere geschriften. Het vat al het voorgaande nog eens samen. Is het daarom oude kost? Zeker niet! Het is een belangwekkend boek. Het stelt je in staat antwoord te geven op de vraag: Waar komt Kuitert met zijn wijze van theologiseren nu eigenlijk terecht? Wat houdt hij over? We kennen allemaal de benauwde vraag van de verontrusting: Waar blijven wij? Kuitert zelf zal ze maar al te bekend in de oren klinken, hij zal er vaak mee gekonfronteerd zijn. Laten degenen die deze vraag met of zonder pathos gesteld hebben en nog steeds stellen dit boek nu eens aandachtig lezen. Ik maak me sterk dat ze dezelfde ervaring zullen opdoen als ik: het valt mee. De schrik waarmee je, mede vanwege de titel die je gemakkelijk op het verkeerde been zet, begint te lezen slaat gaandeweg om in verwondering over de herkenbaarheid van Kuiterts theologie, van zijn schrijven over het christelijk geloof, moet ik eigenlijk zeggen. Hoe is het mogelijk dat iemand die zo kritisch staat tegenover wat onder ons altijd gegolden heeft als het beginsel van alle christelijke theologie: het geloof in de Schriftopenbaring, in zijn uitleg van de geloofstraditie tot zulke herkenbare resultaten komt? Is de inspiratie-leer dan van zo weinig gewicht? Of is Kuitert niet konsekwent? Of bewijs ik met mijn verwondering alleen maar dat ik het gewoon niet begrijp?

De schrijfstijl

Wanneer Kuitert nooit eerder iets geschreven had dan zou ik van zijn boek alleen maar schrikken vanwege alles wat hij anders zegt dan ik gewend ben. Maar zo is het niet. Een lange reeks van publikaties staat op zijn naam. Je bent dus, voor zover je hem gelezen hebt, van zijn schrijfstijl en aanpak wel op de hoogte. Zo stap je over veel heen waar je als beginnening over zou vallen. Je vat zelfs gaandeweg waardering op voor die nuchtere non-nonsense-stijl van hem. Het klinkt wel eens oneerbiedig, maar Kuitert is dat toch geenszins. Hij schrijft juist met besef van God. Zo lees je aan het begin van het hoofdstuk over de Triniteit: 'De Drieëenheid (laat ik kortheids halve er zo over mogen spreken) is...' (p. 179) Hier is op een weldadige wijze het besef aanwezig dat 'drieëenheid' een ding is en als zodanig als aanduiding van God ongepast. Opmerkelijk is ook dat Kuitert het bezittelijk voor-naamwoord, wanneer het op God en Christus betrekking heeft, steeds met een hoofdletter schrijft: Zijn. Dat zie je haast nergens meer. Kuitert is in zijn boek dan ook zeer onder de indruk van de grootheid en de hoogheid van God. Dat neemt je onmiddellijk voor hem in. Op veel modern (maar ook orthodox!) theologisch geschrijf van vandaag is immers maar al te zeer van toepas-

sing wat Paulus aan de Korintiërs schrijft: „Sommigen uwer hebben geen besef van God. Tot uw beschaming moet ik dit zeggen” (I Korintiërs 15:34). „De Here hiet geen Hendrik” reageerde mijn grootvader op het al te gemeenzame in het godsdienstige, en hoewel hij geen Zeeuwse boer was (p. 112, 178; ja, ja, die eerste gemeente, hè?) zou hij bij Kuitert met deze opmerking hoog gescoord hebben. Ach ja, 't is waar, soms knipper je bij het doornemen van Kuiterts boek even met de ogen, bijvoorbeeld wanneer je leest dat wij in de nood als de donder naar God toe moeten (p. 254). Hè? Maar voor een goede exegese moet je ook hier op het tekstverband letten. Kuitert bestrijdt op deze plaats namelijk temperamentvol de dogmatische hardvochtigheid van degenen die vinden dat je het bidden niet als achterdeurtje mag gebruiken, niet dus omdat je in de piepzak zit. Dat moet je eer te na zijn. Met verontwaardiging verworpt hij dit gevit als ontoelaatbare schoolmeesterij en boos op een heersende in plaats van dienende theologie houdt hij de weg voor iedere vertwijfelde open naar God. Vandaar. En hoe verrassend komt hij dan een moment verder aan met het ontroerende psalmwoord: „Wie Hem aanroept in de nood vindt zijn gunst oneindig groot”. Weet je, dan knippen de ogen niet meer, dan tranen ze. Waar je je bij een zalvende schrijver gek aan zou ergeren, vanwege het onechte van het eeuwige teveel, daar schiet je bij Kuitert het gemoed van vol, omdat zijn spaarzamelijke vroomheid binnen de nuchtere kaders van de oprechtheid valt.

Tegen de tijdgeest

De vorige keer schreef ik dat Kuitert het vaak voor de christelijke geloofstraditie opneemt tegenover allerlei moderne en modieuze ontwerpen die hij met goede argumenten van de hand wijst. Ik wil daar nu een paar voorbeelden van geven. Ze illustreren stuk voor stuk dat Kuitert met zijn boek bepaald niet de populariteit heeft gezocht. Kuitert staat met zijn onmodieuze theologie tegenover de tijdgeest, moet je zelfs zeggen. Wel zoekt hij in zijn bestrijdingen steeds de discussie-toon en geeft hij zijn tegenstanders alle gelijk dat hun toekomt. Dat doet sympathiek aan. Hij maakt daarmee trouwens zijn uitgangspunt waar dat alles wat hij zegt (en zelfs belijdt!) bespreekbaar is. „Gesprek betekent dat partners elkaar op voet van gelijkheid behandelen” (p. 24).

1. In de eerste plaats wil ik noemen dat Kuitert het in hoofdstuk VII van zijn boek, 'Gods voorzienig bestel. Over de onderhouding en regering van alle

dingen', opneemt voor het belijden van zondag 10 van de Heidelbergse Katechismus, op p. 110 zelfs met zoveel woorden. Het is zoals we allemaal weten mode geworden op de belijdenis dat God alle dingen regeert af te geven. Het er in elk geval hartgrondig mee oneens te zijn. En in zoverre wij onze gekompliceerde wereld heel moeilijk terug weten te vinden in het overzichtelijke huis-, tuin- en keukentje van „loof en gras, regen en droogte” en wat er verder volgt in dit kerkelijke leerboekje, is dat ook goed te begrijpen. De betreffende zondag is er daarom een mooi voorbeeld van hoe een blijvende waarheid in een tijdgebonden formulering ondergebracht kan zijn. Maar een blijvende waarheid is wat daar beleden wordt wel. Tot mijn grote vreugde handhaaft Kuitert de christelijke belijdenis van Gods almacht en acht hij die met het God-zijn van God gegeven. „Hij zou ophouden God te zijn als het anders was” (p. 58). Op p. 102/3 bespreekt Kuitert de moderne opvatting die breekt met de belijdenis van God die alles leidt en bestuurt en het daartegenover houdt op een God die alles lijdt en verduurt, een God die in alle moeite aan onze kant staat, meelijdt, meehuult maar die er verder allemaal ook niets aan kan doen. Kuitert rangschikt deze voorstelling onder de reddingspogingen die (sympathiek!) bedoelen God van elke blaam van een engagement met deze boze wereld te zuiveren en hij schrijft: „Het is de oplossing van Harold Kushner in dat boekje dat een paar jaar achtereen – daaruit blijkt hoe het probleem ons bezig houdt – op de bestsellerslijst heeft gestaan: 'Als 't kwaad goede mensen treft'. Het is een prachtig boekje als het gaat om beschrijving van het leed dat mensen kan overkomen, maar van God blijft niets meer over dan een tandeloze tijger, een God zonder macht, een God die net zoveel kan als wijzelf. Wat willen we nog met zo'n God?” En even verder: „God is niet weerloos, niet onderweg naar Zijn macht, niet weerloze overmacht (de laatste term is van Berkhof, dJ) – dat zijn woorden die onze verlegenheid met Zijn bestel weergeven, we kunnen ze niet echt menen”. Wie mijn boek 'Bron en Norm' (1979), bijvoorbeeld de hoofdstukken IX en XXV, gelezen heeft zal begrijpen dat ik hier zeer mee ingenomen ben. Ik kan dat hele hoofdstuk VII van Kuiterts boek dan ook van harte aanbevelen.

Of ik het dan met alles wat daarin gezegd wordt eens ben? Nu, ik heb wel vragen. Is het waar dat het kwaad bij de schepping hoort en dat wij af moeten van de idee dat er geen kwaad mag zijn dat van Zijn kant komt (p. 107)? En dat God met ons het spel van

kat en muis speelt, maar dat Hij te vertrouwen is (p. 111). Zulk spreken hoort hard. Onjuist is het niet, maar ik begrijp eigenlijk niet waarom Kuitert hier zwijgt over de satan. Die ontbreekt opmerkelijkerwijs in vrijwel heel het boek. Daar hoop ik nog wel op terug te komen. Het is waar, Kuitert spreekt over het Godsbestuur precies zoals Job dat doet in de gesprekken met zijn vrienden. Dat beeld van kat en muis past daar helemaal in. Maar in het voorwoord van dat bijbelboek Job is het alsof daarop toch een verduidelijking en zelfs een korrektie wordt aangebracht. De God van de dialogen, de Willekeurige en toch de Getrouwe, de God tegen wie Job bij God in beroep gaat (1, 16:20/1), wordt daar onderscheiden en gescheiden in enerzijds de HERE en anderzijds de satan. In de dialogen worden ze beiden door het ene woordje 'God' gedekt en omsloten (zo lijkt het), maar het voorwoord legt de twee uiteen: HERE en satan, HERE versus satan. Niet dat daarmee alle moeilijkheden van de lucht zijn, zeker niet. De voorstelling van het voorwoord vervangt die van de dialogen dan ook niet, ze blijven naast elkaar staan. Maar wat bedoelt het voorwoord met die (onder)scheiding? Zou ons met de satan, die als tegenstander en tegenspeler, als kontra-intelligentie tegenover de HERE wordt gesteld, niet een scheld-adres verschaffen waarop wij onze woede kunnen koelen ('O God, verdoem hem!') zodat we ons naar God de Here toe in onze taal kunnen verzachten en ophouden Hem 'iets ongerijms' toe te schrijven? Met andere woorden (om even met Kuitert die elk beslissend beroep op de bijbel afwijst mee te denken), hebben wij die satan omwille van ons mens-zijn eigenlijk niet nodig? God verschoonde Job om zijn harde woorden, maar zou Hij tegen ons die het voorwoord van het boek Job kennen en van de duivel weten niet kunnen zeggen: spoel eerst eens je mond?

Volgende week gaan we verder.

Ds. G. de Lange

Nog even een mededeling van andere aard. Of er nog een antwoord van mij kwam op het artikel van ds. G. de Lange te Rotterdam, getiteld 'Nu Christus gekomen is', in het nummer van 28 februari j.l., vroegen sommigen mij. Nee, dat was ik eigenlijk niet van plan. Weliswaar had genoemd artikel de vorm van een vraag aan mij, maar inhoudelijk gaf het toch meer het standpunt van ds. De Lange over de positie van de vrouw weer. Antwoorden zou dus neer komen op een discussie. Ik heb ds. De Lange gezegd dat ik me over die zaak genoeg geuit had om aan zo'n gesprek nog weer eens te beginnen. Zijn artikel is dus geplaatst als een bijdrage aan de algemene gedachtenvorming op dit punt.

H. de Jong

Klaas Holwerda

Het verzegelde boek

(Jesaja 8,16)

Godsverduistering.

Een woord dat vandaag veel tongen en pennen in beweging weet te zetten. Een woord dat de diepte van de crisis van ons leven en samenleven blootlegt.

Een woord om tegen het licht (maar is dat er nog? en zijn wij er nog ontvankelijk voor?) van de Schriften te houden.

Godsverduistering.

Een duisternis zo diep is ons overvallen, dat die zelfs God aan ons oog onttrekt.

Jes.8,17

Jesaja spreekt over de HEER *die zijn aangezicht verbergt*.

Het verbergt voor het huis van Jakob.

Niet voor de volken die zijn naam niet kennen.

Maar voor het huis van Jakob.

Niet voor de wereld.

Die grote wereld die zo ver van ons staat.

Maar voor de kerk.

Exod. 15,17

Het huis dat de HEER voor zijn naam heeft gesticht.

Jesaja spreekt over de HEER *die zijn aangezicht verbergt voor het huis van Jakob*.

Zijn woorden zijn niet naar buiten gericht.

Maar naar binnen gekeerd.

Evenals de woorden waarmee hij op pad gestuurd is:

Jes. 6,9-10

ga, zeg tot *dit volk* (in die woorden klinkt de afstand door, de vervreemding, de verberging van het aangezicht)

ga, zeg tot dit volk:

hoort, hoort, maar verstaat niet ziet, ziet, maar komt niet tot inzicht maak het hart van dit volk vet maak het de oren doof en de ogen blind

zodat het niet ziet met zijn ogen en met zijn oren niet hoort en zijn hart niet verstaat en het niet omkeert en geneest. Het woord van de HEER zal de onderste steen bovenhalen.

Hebr. 4,12

Naar boven brengen wat diep in onze harten besloten ligt.

Ps. 95,8; Exod. 4,21

Een verharding.

7,13.22;8,19

Een verharding als die van de Farao van Egypte!

9,12.35; 10, 20.27

11,10; 14.4.8.17

Als we Jesaja horen zeggen:

Jes.8,16

bind de getuigenis toe, verzegel de wet!

of nog letterlijker en misschien beter:

omwikkelen de vermaning, verzegelen de onderwijzing!

dan heeft dat alles te maken met die taak hem gesteld.

Dan aanvaardt de profeet daarmee zijn opdracht.

Jes.8,16

Omwikkelen de vermaning, verzegelen de onderwijzing!

Dat is geen opdracht je met het evangelie uit deze wereld terug te trekken.

Dan zou het ten diepste een opdracht zijn het woord van de HEER in de gemeente dicht te laten.

Want ook deze woorden zijn niet naar buiten gericht.

Maar naar binnen gekeerd:

omwikkelen de vermaning, verzegelen de onderwijzing onder mijn leerlingen!

Niet: onder de volken.

Mat.13,52

Maar: onder de leerlingen van het hemels koninkrijk.

Jes.8,16

Omwikkelen de vermaning, verzegelen de onderwijzing!

Geen opdracht je met het evangelie uit deze wereld terug te trekken.

Maar de gestelde taak in eigen woorden herhaald.

Beeldtaal waarmee de profeet zijn roeping aanvaardt.

Hebr.4,12

Zijn roeping om met het woord van de HEER boven te halen wat diep in onze harten besloten ligt.

Een vervreemding van de HEER.

Zo diep dat zijn woord voor ons niet meer toegankelijk is.

Jes.8,16

De vermaning omwikkeld.

De onderwijzing verzegeld.

Het evangelie een gesloten boek.

Zoals Jesaja verderop in zijn boek zegt:

Jes.29,10-12

de HEER... heeft toegesloten jullie ogen (de profeten)

en jullie hoofden (de zieners)

zo is voor jullie het zicht op alles geworden

als de woorden van een verzegeld boek

dat je geeft aan iemand die kan lezen

met de woorden:

lees dit eens
en hij antwoordt:
dat kan ik niet
want het is verzegeld
of het boek wordt gegeven aan
iemand die niet kan lezen
met de woorden:
lees dit eens
en hij antwoordt:
ik kan niet lezen.
Godsverduistering zou je dat kun-
nen noemen.
Eigentijds analfabetisme onder een
gemeente die voor deze wereld
een paar ogen zou moeten zijn.
Peilloze ongeletterdheid van een
gemeente die voor deze wereld het
evangelie zou moeten spellen.

Een onvermogen om te zien dat
teruggaat op een onwil om te zien.

Jes.30,9-11

Want nog weer even verder spreekt
Jesaja van kinderen die tot de on-
derwijzing van de HEER niet wen-
sen te horen die tot de zieners
zeggen:
jullie moeten niet zien
en tot hen die in een gezicht zien:
jullie moeten voor ons geen waar-
heid schouwen
jullie moeten voor ons gladde
woorden spreken
jullie moeten in een gezicht bedrog
zien
wijkt af van de weg
buigt af van het pad
doet van onze ogen weg de heilige
van Israël
(de aan Israël toegewijde).

En in dit pijnlijke gegeven brengt
mee dat zich in Israël moet voltrek-
ken wat zich in Egypte voltrokken
heeft.
Dat de HEER aan zijn volk zal doen
wat hij aan Farao heeft gedaan:
tekenen en wonderen.
Beter misschien: tekenen en sym-
bolen.
Jesaja zegt:

Jes.8,18: Jes.7,3 Jes.8,3

zie ik en de kinderen die de HEER
mij gegeven heeft
(die kinderen met die betekenis-
volle namen:
Sjaar-Jasjoev: een-rest-keert-
terug
en Maheer-Sjalaal-Chaasj-Baz:
haastig-buit-spoedig-roof)
zie ik en de kinderen die de HEER
mij gegeven heeft
tot tekenen en symbolen onder
Israël
vanwege de HEER van de machten
die op de berg Sion woont.

Deut.28,45-46

Tekenen en symbolen onder Israël.

Deut.6,22: 7,19; 26,8; 29,2-3; 34,11;
Neh.9,10

Tekenen en symbolen waaronder
zich een uittocht zal voltrekken.
Nu niet in het land Egypte.
Maar in het land dat een land van

belofte had moeten zijn.
En een land van belofte zal zijn.
Zo waar als de HEER zich de berg
Sion tot woonplaats gekozen heeft.

Jes.8,16

Omwikkelen de vermaning, verze-
gelen de onderwijzing!
Geen opdracht je met het evangelie
uit deze wereld terug te trekken.
Maar beeldtaal waarmee de pro-
feet zijn roeping aanvaardt.

Hebr.4,12

Zijn roeping om met het woord van
de HEER boven te halen wat diep in
onze harten besloten ligt.
Een vervreemding van de HEER.
Zo diep dat het evangelie een ge-
sloten boek voor ons is.
De vermaning omwikkeld.
De onderwijzing verzegeld.
Een peilloze ongeletterdheid waar
de gemeente voor deze wereld het
evangelie zou moeten spellen.

Openb.5,4

Is het niet om met de apostel Jo-
hannes te huilen?
Want is er dan nog iemand die ons
het evangelie kan ontsluiten?

Openb.5,2

Iemand in staat het boek te openen
en zijn zegels te verbreken?

Openb.5,3

Iemand bij machte het boek te ope-
nen en in te zien?

Openb.5,5

Ja, toch: de wortel van David.

Jes.6,13

Heilig zaad dat van belofte zwan-
ger gaat.

Daarom valt er iets te wachten.
Naar iemand uit te zien.
Ook in een tijd van godsverduiste-
ring.
Ook in dagen van peilloze ongelet-
terdheid.
Daarom mag je met Jesaja zeggen:

Jes.8,17

wachten zal ik op de HEER
die zijn aangezicht verbergt voor
het huis van Jakob
en naar hem uitzien.

Heer

een vreemde bent u ons geworden
omdat wij vreemden werden voor u
hoe lang
Heer
zal dit duren?
hoe lang verbergt u uw gelaat?

Heer

onze ogen tasten in het duister
hoe lang
Heer

zal dit duren?

zij die uw woorden voor ons hoorden
zij die uw woorden voor ons schreven
zijn toch niet blind geweest?

Heer

onze ogen falen
als wij de woorden willen spellen
hoe lang
Heer
zal dit duren?
het boek zal toch niet
in eeuwigheid verzegeld blijven?

Heer

wij bidden u uit alle macht
spreek onze harten open
leg het vuur van uw geest in onze
monden
en maak ons daders van uw woord

Heer

wij loven u uit alle macht
die is gegeven
aan het lam
voor ons geslacht
hij heeft het zegel weggedaan
het woord voor ons geopend
en uw schepping ons ontsloten

Heer

wij wachten stil op uw ontferming

Kalender

van Ned. Geref. bijeenkomsten van
meer dan plaatselijk belang.
Opgave: tel. 05130-20476.

1992

4 april	Ontmoetingsdag Chr. Geref.-
Ned. Geref. ambtsdragers
en belangstellenden te Em-
meloord
11 april	Landelijke Ontmoetingsdag
te Barneveld
16 mei	Jaarvergadering SOS (Steun
Oost Soemba) te Amersfoort
19 mei	Predikantenconferentie te
Apeldoorn
23 mei	Ouderlingenconferentie te
Utrecht
17 sept.	Vrouwenkontaktdag te
Bunschoten-Spakenburg

Ontmoetingsdag

LEVEN DOOR DE GEEST

Over 14 dagen wordt zo de HERE wil voor de negende keer een landelijke Ontmoetingsdag gehouden voor alle leden van de Nederlandse Gereformeerde Kerken rondom het thema 'Leven door de Geest'.

Aan dit evenement, dat tot versterking van de band tussen de gemeenten, tot bemoediging van de zusters en broeders met name van hen, die tot een kleine gemeente behoren en bovenal tot eer van de HERE God, besteden we in dit nummer extra aandacht.

Opzet van de dag:

VOOR HET HELE GEZIN en VOOR ELK WAT WILS

Het is een goede gewoonte geworden de Ontmoetingsdagen zo te organiseren dat jong en oud er graag naar toe gaan. Voor de volwassenen zijn er het ochtend- en (korte) slotbijeenkomst in de grote zaal van de Veluwehal en in de lange middagpauze een groot aantal keuzeprogramma's.

Voor de jongeren is er 's morgens een geheel eigen bijeenkomst in de toneelzaal. Verder is er bij de keuzeprogramma's en de gezamenlijke slotbijeenkomst ook aan hen gedacht.

De allerkleinste kinderen kunnen in de creche terecht en de basisschoolkinderen krijgen gezellige programma's aangeboden, geschikt voor hun leeftijd.

Hieronder kunt u meer lezen over de verschillende programma's en activiteiten.

11 april 1992
ontmoetingsdag – veluwehal – barneveld
van 10.15 uur – 16.00 uur

Leven door de Geest

Op 11 april a.s. wordt de negende Ontmoetingsdag van onze kerken gehouden in de inmiddels vertrouwde Veluwehal in Barneveld. De werkgroep, die deze dag organiseert, hoopt van harte dat u met veel enthousiasme de reis naar Barneveld maakt, maar vooral ook dat u er weer geestdriftig van terugkeert.

Ja, enthousiast en geestdriftig – dat zijn de twee woorden, die in de opzet van de werkgroep met name bepalend zijn voor deze Ontmoetingsdag.

Enthousiast – een woord met een diepere betekenis dan zo op het eerste gezicht opvalt. Het is n.l. afgeleid van het griekse *entheos*, dat zoveel betekent als: *vol van God*. Je kunt ook zeggen: *vol van de Geest*. Als het woord *enthousiasme* ergens bij past, dan is het bij het leven van christenen, die vol zijn van wat God voor hen is en van wat Hij voor hen deed en doet. En **geestdriftig** – een woord dat wat doorzichtiger is: door de geest gedre-

ven. Maar liever toch: door de Geest gedreven, door de Geest aangespoord en aangevuurd tot een leven in dienst van God.

Wat houdt dat leven door de Geest eigenlijk in?

Al diverse malen is aan onze werkgroep gevraagd dit eens tot een thema voor onze Ontmoetingsdag te kiezen.

En dat is kenmerkend voor de laatste decennia van deze eeuw. Er is een sterke roep om bezinning over wat de Schrift zegt over het werk van de Geest. En dat gaat nogal eens gepaard met een verwijt aan de gevestigde kerken, dat het denken en spreken hierover daar teveel verwaarloosd is. Dat er te weinig oog is voor wat de Geest van de Vader en de Zoon in het leven van de kerk en van de wereld wil doen.

Is dat verwijt terecht? Of wordt soms gepoogd de ene eenzijdigheid met de andere op te heffen?

Hoe spreken we evenwichtig over het

werk van Gods Geest in het leven van de enkeling en van de gemeente van Christus?

Deze vragen staan centraal op de komende Ontmoetingsdag. En wat u verder rondom dit thema geboden wordt, kunt u hierna uitgebreid lezen. We hopen van harte, dat het voldoende is om u enthousiast en geestdriftig te maken om met talloze broeders en zusters uit heel ons kerkverband en hopelijk ook daarbuiten naar Barneveld te komen, één van zin en één van Geest!

Tot ziens op 11 april a.s. in Barneveld!

Namens de Werkgroep,
J.C. Schaeffer

Hoofdprogramma's

Leven door de Geest

„Indien wij door de Geest leven, laten wij ook door de Geest het spoor houden.” Deze tekst, Galaten 5:25, is één van de vele gedeelten uit de Bijbel, waarin we lezen over 'Leven door de Geest'. In deze tijd worden hierover veel vragen gesteld, met name door de jongere generatie. Hebben zij gelijk als zij zeggen, dat wij in onze kerken te weinig uit de Geest leven? Wat leren Oude en Nieuwe Testament ons over dit gegeven en wat betekent dat voor ons in het dagelijks leven? Over deze vragen spreken op deze dag:

Drs.Ds. H. de Jong (Zeist): 'In het spoor van de Geest'

Drs.Ds. J. van Mulligen (Lelystad): 'Vol van Gods Geest'

Beide sprekers geven hier een korte inleiding op de toespraak, die ze op de Ontmoetingsdag hopen te houden.

In het spoor van de Geest

Op de eerstkomende Ontmoetingsdag zal het gaan over het werk van de Heilige Geest. De belangstelling daarvoor is groot. Daarvoor zijn voornamelijk twee oorzaken te noemen, die trouwens met elkaar samenhangen. In de eerste plaats moet van een zekere verwaarlozing van het werk van de Heilige Geest in ons midden worden gesproken. De bekende combinatie 'Woord & Geest' wordt onder ons wel eens zo gehanteerd dat een te eenzijdige nadruk valt op het Woord, eigenlijk ten koste van de Heilige Geest. De Geest loopt dan, zo lijkt het wel, als een ondergeschikte aan de leiband van het Woord. Hoe kan die indruk ontstaan? Die twee, Woord en Geest, kunnen elkaars rivalen toch niet zijn? Als er toch twee dikke en gezworen vrienden zijn, dan wel het Woord van God en de Geest van God! Dat is waar. Maar wij hebben onvoldoende door dat wat wij HET WOORD noemen in werkelijkheid toch meer ons verstaan van het Woord is. En precies door deze betekenisverwisseling kunnen wij onbewust en ongewild aan de Geest een geweldige beperking opleggen. Zijn vrijmachtig werken met en door het Woord komt er dan in de praktijk zo uit te zien dat Hij de grote en goddelijke autoriteit achter de gevestigde opvattingen wordt. Aldus doende maken wij het de Heilige Geest wel een beetje moeilijk om door het Woord de gemeente van vandaag de nieuwe tijd binnen te leiden.

De tweede reden waarom er vandaag zo'n grote belangstelling is voor het werk van de Heilige Geest is dat wij in onze tijd niet weinig geboeid worden door het verschijnsel van de Pinksterbeweging met haar Geestesdoop. Bij onze Pinksterbroeders lijkt de Geest eindelijk de ruimte te krijgen die Hem

toekomt. Geïnteresseerd kijken wij toe maar tegelijk kunnen wij niet aan de indruk ontkomen dat bij hen de vrijwillige binding van de Geest aan het Woord weer te weinig serieus wordt genomen. Waait daar de Geest niet waarheen zij willen, in plaats van waarheen Hij wil?

Zoals zo vaak in deze tijd staan we hier dus weer eens voor een onmogelijke keus. Met het oude en vertrouwde dat is kunnen we niet helemaal tevreden zijn en aan hetgeen zich als nieuw aankondigt kunnen we ons vertrouwen niet geven. In mijn toespraak op de komende ontmoetingsdag hoop ik een weg te kunnen wijzen die uit deze impasse voert en onze verlegenheid te boven komt. 'Op het spoor van de Geest' is mijn bijdrage getiteld. Het gaat daarbij om een korte wandeling door de Schrift om zo het spoor van de Geest te zoeken. De Geest gaat met de gemeente een weg. Hoe loopt die weg? Komt u mee zoeken op 11 april in Barneveld?

H. de Jong, Zeist

Enthousiasme - Vol van God(s Geest)

Bezield

Het woord 'enthousiasme' is van oorsprong een Grieks woord. Er zit het woord Theos (God) in. Volgens de 'dikke Van Dale' betekent 'enthousiasme' daarom letterlijk: het bezield zijn door een god.

Zo kreeg het de betekenis van geestdrift: een aandrijving van de geest, die een grote bezieling tot gevolg heeft.

Bijbel

In die zin komen we het in de bijbel ook tegen, al komt het woord 'enthousiasme' zelf daarin niet voor. God is boven ons, met ons en in ons. Het heil betekent dat God mensen redt, vernieuwt en toerust door Zijn Geest. Door die Geest maakt God woning in onze harten. We zijn dan vol van God... Enthousiast!

Dat vol zijn van God hangt er niet maar een beetje bij. Het heeft alles te maken met het geheel van het heilswerk dat God in en door Jezus geeft. Voor de persoonlijke geloofsbeleving en voor de opbouw en uitbouw van de gemeente is het werk van Gods Geest volstrekt onmisbaar. Een kerk, die daar niet of nauwelijks aandacht voor heeft, doet zichzelf te kort en zal verstarren en verstrakken tot een organisatie waar het leven uit is.

Geen wonder dat in een tijd, waarin de kerk zo in discussie is, de vragen naar de gaven en de gaven van de Geest ook steeds aan de orde komen. En de bijbel is er duidelijk over: de Heilige Geest is onmisbaar voor het goed functioneren van de gemeente van Christus.

Merkbaar

Daarom is het ook goed om het op een ontmoetingsdag hierover te hebben. Immers, je zou ze wel per advertentie willen oproepen de enthousiastelingen, die de kerk, de gemeenschap en de op- en uitbouw van de kerk ter harte gaan.

Zo'n 'enthousiasteling' is Petrus bij voorbeeld in Hand. 2 als hij zijn Pinksterpreek houdt. Zijn geest en die van zijn kollega-discipelen werd gedreven door de Heilige Geest. Het vuur op hun hoofd is teken van het vuur in hun hart. En waar het hart vol van is, daarvan spreekt de mond.

Enthousiasme is immers merkbaar...

Nodig

Dat enthousiasme is zeer nodig en kan de kerk best gebruiken.

Laten bange en stugge mensen alsjeblieft bezield worden door de Geest van God.

Laten aarzelende en liever zwijgende mensen veranderd worden in vurige en toegewijde christenen.

In de kerk moet ruimte zijn voor het enthousiasme van de Geest. Op dit punt hebben we best wel het een en ander in te halen.

Want vergeet niet: enthousiasme werkt aanstekelijk. Dat vuurtje slaat over van de één op de ander.

En het is duidelijk: deze door de Geest bewerkte bezieling is tot eer van Hem, die een volkomen Verlosser is, onze Here en Heiland Jezus Christus!

J. van Mulligen, Lelystad

Ook op deze Ontmoetingsdag is er weer volop gelegenheid samen te zingen ter ere van onze God en Heer. Over het lied van de dag en de andere liederen, die op het programma staan schrijft onze musicus Harry van der Veen.

De gaven van de Geest

Dit is de titel van het lied, dat op de ontmoetingsdag centraal zal staan. Het is speciaal voor deze dag gemaakt, door de dichter Johan Klein en de componist Harry van der Veen. Het lied telt zeven strofen en de inhoud kan in 't kort als volgt worden weergegeven: God schenkt geestesgaven op ons gebed. Wij moeten dienaar willen wezen, zoals Jezus ons ten voorbeeld was. Wij moeten elkanders gaven ontdekken en gebruiken. Dan toont een volheid veelkleurig de wereld zijn liefde en zijn eer.

Zoals de tekst spontaan tot leven kwam, zo is ook de melodie speels op de huid van de tekst terechtgekomen. Driemaal komt dit lied op het programma voor, zodat het goed ingestudeerd kan worden met behulp van Tine Posthuma, de zangeres van deze dag. Het thema 'Leven uit de Geest' doortrekt in vele variaties de rest van de samenzang. Hier volgen enkele voor-

beelden. 'Wij delen ons hart met elkaar, omdat Jezus zijn Geest er doet wonen.' Hier is sprake van een refreinlied uit de bundel 'Zingend Geloven', waarbij we het refrein tweestemmig hopen te zingen gesplitst in hoge en lage stemmen.

De oproep om te leven uit de Geest klinkt kernachtig in de canon 'Voorts weest krachtig in de Heer' (Ef. 6:10), voor vrouwen-, mannen- en vrije stemmen.

'De Heilige Geest doet aan Gods kerk zijn heilgeheimen weten', zingen we in de derde strofe van gezang 304. De getuigen van Gods Geest laten we zingend in beurtzang aan ons voorbij gaan, 'aangeraakt door Gods adem' (Gezang 109, vooral strofe 2 en 6).

Galaten 5:22-24 spreekt over de vrucht van de Geest en wie Christus Jezus toebehoren hebben het vlees gekruisigd. Gezang 252 is naar aanleiding van dit Schriftgedeelte gemaakt en bovenvermelde elementen zijn er zeker in terug te vinden.

In het korte middagprogramma krijgt gezang 95 een plaats, waar wij de bede om de eenheid door de Heilige Geest op de lippen nemen. De psalmen 68, 87 en 24 zullen we vanwege hun karakter, krachtig ten gehore moeten brengen. Psalm 24, naar een berijming van W. Barnard, zal in wisselzang, tussen vrouwen en mannen goed tot z'n recht kunnen komen.

Aan de kinderen is gedacht, door twee liederen voor hen in het middagprogramma op te nemen: 'Weet je 't niet, je bent een tempel', en 'Wil je wel geloven, dat het groeien gaat?' De gebeden aan 't eind van de dag worden afgewisseld met strofen uit gezang 313, waar elk vers afgesloten wordt met de bede 'Erbarm U, Heer'. We hopen met veel mensen onze God te loven en te prijzen, want Hij heeft ons heil teweeggebracht!

H.R.S. van der Veen

Ontmoetingsdag, ook voor de kinderen!!! Jawel!

Ook dit jaar kunnen we u geruststellen: het is de moeite waard om uw kinderen mee te nemen naar Barneveld. Groot en klein kunnen luisteren naar wat God ons wil leren over zijn Heilige Geest; want dat is het thema. Bovendien is het erg aantrekkelijk om uw kind mee te nemen, want:

- u hoeft de kinderen niet uit te besteden
- u hoeft geen oppas te vragen
- u kunt met elkaar nog eens napraten over het onderwerp
- de geleerde liederen kunt u met elkaar nog eens zingen
- Reden genoeg om met z'n allen naar Barneveld te gaan!! Als werkgroep hebben we ons best gedaan om ook nu weer een aantrekkelijk programma voor de jeugd samen te stellen.

Er wordt gewerkt in drie groepen, n.l.

kinderen van 0-3 jaar
groep 1-3 basisschool, en
groep 4-8 basisschool

De gehele dag is er een gezellige creche voor de kleintjes. Boxen zijn beschikbaar en er is voldoende speelgoed. U zult wel zelf een bedje mee moeten nemen voor een kind dat moet slapen. Wilt u van te voren even melden, als u gebruik maakt van deze oppasmogelijkheid bij mevr. C. Scheltens-Lakerveld, tel. 055-214744. Wat gaat er zoal gebeuren bij de basisschoolkinderen?

's Morgens: Er wordt verteld, gezongen, gebeden, en natuurlijk wordt dat alles op een creatieve manier verwerkt. De kinderen krijgen alles op hun eigen nivo aangereikt. In de pauze haalt u de kinderen op en mag u samen met ze eten.

's Middags: Voor de jongste groep is er een feest met spelletjes en een verrassing, en voor de oudste groep een theatervoorstelling met Floor Koomen. Hij beeldt de ongelovige Thomas uit in het stuk: 'Wa'k nie zie geloof 'k nie'. Een boeiend kijk, luister en doe mee gebeuren. Lees ook de speciale informatie over dit stuk.

Om deze programma's van de grond te krijgen zijn veel mensen nodig. Dit keer zijn het enthousiaste mensen uit Eindhoven en Arnhem, die de kleuters onder hun hoede nemen. De oudere kinderen worden door gemeenteleden uit Zwolle en Emmeloord bezig gehouden. Fantastisch, zulke mensen!!

U ziet, het programma is de moeite waard om samen met kinderen deze dag bij te wonen. Samen te luisteren, te zingen, te bidden, God te loven en te prijzen!

Gunt u uzelf en uw kinderen dat plezier, ter ere van God onze Vader!

Mevr. Fennema-Alblas, tel. 085-434482
Mevr. Scheltens-Lakerveld, tel. 055-214744

Evangelisch kindertheaterstuk grappig maar indringend

De solo-theaterproductie van Floor Koomen heeft een pakkende bijbelse boodschap. Het stuk dat de titel draagt: 'Wa'k nie zie geloof 'k nie', bestaat uit een combinatie van diverse theatervormen. Toneel, levend schimmspel, licht en muziek maken een eenvoudige bijbelvertelling tot een boeiend kijk, luister en doe-mee spektakel.

Het centrale thema luidt: Jezus leeft, ook al kun je Hem niet zien. Het stuk met een door Elly en Rikkert gekomponeerde titelliedje is bijzonder geschikt voor opvoering op scholen, maar zeker ook in jeugd- en gezinsdienst, evangelisatiesamenkomst, zondagschool of kinderklub. Het anderhalf uur durende theaterstuk wordt gespeeld door één acteur. Deze persoon speelt gedurende de voorstelling steeds een

andere rol, terwijl hij ook de verteller blijft.

Het voorprogramma bestaat uit een aantal scènes waarin veel in de maatschappij gehoorde stemmen aan bod komen. De professor, de discoganger en de muziek-freak; allen vertellen op geheel eigen wijze waarom ze niet geloven en dagen de kinderen uit om een reactie te geven. Het hoofdprogramma na de pauze laat de toeschouwer een 'ooggetuige'-verslag zien van de spreekwoordelijk beroemde 'ongelovige Thomas'. Zijn ongeloof, verdriet en ontredde stand staan in schril contrast met het leven, de dood en opstanding van de Here Jezus. De gevoelens van Thomas worden in het stuk herkenbaar gemaakt voor het (jonge) publiek. Met Thomas kun je meevolen; wat hij beleeft, beleeft de toeschouwer ook.

Een stuk dat indruk zal maken op de kinderen en waar ze veel plezier aan zullen beleven.

Was Hij maar hier...

Een stille wens. Die misschien ook wel eens in jou is opgekomen. Die wens is het thema van het jongerenprogramma. Een compleet eigen jongerenprogramma in een eigen ruimte, voor jou.

Kon je Jezus nu maar eens zien. Kon je nu maar eens gewoon met Hem praten... Liep Jezus nu maar eens bij ons door de winkelstraat... En dat Hij dan ook eens een wonder deed... Preekte Hij nu maar eens op de markt... En dat je dan op grond kon zitten en naar Hem luisteren...

Dat hebben we misschien allemaal wel eens gedacht of gewenst. Op een moment dat je niet zo zeker bent van je geloof. Omdat het zo moeilijk is te geloven in wat je niet ziet. Omdat je niet altijd beleeft dat God dichtbij is. En misschien wel juist op een moment dat je het zo nodig hebt. Wat beleef je van je geloof? Wat merk je van God in je leven? Of wat merk je niet van God in je leven? Daar willen we samen met elkaar over praten en nadenken.

In dit programma zal Theo van Teylingen voor ons optreden. Met een gitaar, dulcimer en een koffer met verhalen, komt hij zingen en vertellen. Boeiend en apart. Zelf zullen we natuurlijk ook zingen onder goede begeleiding.

Ook in een van de keuzeprogramma's zal Theo van Teylingen optreden. Hij brengt dan een theaterstuk: 'de zot van God'. Over Franciscus van Assisi, een jongen uit de 12e eeuw die met zijn rijke opvoeding breekt en in navolging van Jezus solidair met de armen wil zijn. In dat verhaal zien we steeds stukjes van onszelf en van onze tijd.

Een cabaret-achtig programma met een sketch, met poppen en liedjes. Humoristisch en het zal je raken.

We hopen je op de ontmoetingsdag tegen te komen.

Ds. Job Smit, Apeldoorn
Ds. Bert Lakerveld, Deventer

Keuzeprogramma's

Alle keuzeprogramma's duren drie kwartier en worden twee keer gehouden (van 13.15-14.00 uur van en 14.15-15.00)

Overzicht van de keuzeprogramma's

- Diskussie met de sprekers over het thema en hun toespraken.
- Gemeenteopbouw: Ds. P.J.H. Krol vertelt over de succesvolle toerustingskursus in de gemeente van Kampen.
- Concert in de Oude Kerk m.m.v. Harry v.d. Veen (orgel), Luthine Postuma (zang), Corine Veldman (blokfluit) en Herman Schaeffer (dwarsfluit).
- De schrijfster Marleen Ramaker spreekt over 'Bouwen aan relaties'.
- Wietse Siebenga beeldt het Evangelie uit door middel van bibliodrama.
- Ds. P. Busstra uit Zwolle vertelt over zijn werk op het zendingsveld.
- Marc de Klijn en Arie van der Spek belichten hun werk als kunstenaar.
- Mazzeltov speelt Israëlsche volksmuziek.
- Theo van Teylingen brengt een totaalprogramma van muziek en poppenspel.
- Christenkunstenaars houden een expositie en bieden werk te koop aan.

Leven door de Geest

Veluwehal: Bovenzaal. Met de predikanten De Jong en Van Mulligen kan doorgesproken worden over datgene wat zij in hun toespraak naar voren brachten en de consequenties daarvan in het leven van elke dag. Hoe kunnen wij in deze tijd in het spoor van de Geest leven en wanneer zijn wij vol van Hem?

Israëlsche volksmuziek

Veluwehal: grote hal. Dit keer treedt in de grote hal de groep Mazzeltov op met Israëlsche volksmuziek. In 1984 waren verschillende leden van deze groep ook al onze gast, toen zij onder de naam Hine ma tov Israëlsche volksdansen uitvoerden. Ook nu zal de muziek afgewisseld worden door een enkele dans en dan hoeft u niet meer alleen te luisteren, maar kunt u mee gaan doen.

Stands

Veluwehal: grote hal. Zoals elke keer staan achter het podium in de grote hal een groot aantal stands, die het bezoeken zeker waard zijn. Naast waardevolle informatie vindt u daar veel gezelligheid. U kunt er uw boekenvoorraad weer aanvullen met de nieuwste uitgaven en u ontmoet er hoogst waarschijnlijk wel een oude bekende.

Gemeenteopbouw

Op iedere Ontmoetingsdag hebben wij een keuzeprogramma onder het kopje gemeenteopbouw. Een van onze Nederlands Gereformeerde Kerken krijgt dan gelegenheid iets te vertellen over een bijzondere activiteit of gebeurtenis in haar midden. Na Eindhoven, Hengelo en Assen is nu de beurt aan Kampen. Ds. P.J.H. Krol vertelt over de opzet en werkwijze van de zeer goed bezochte toerustingsavonden, die nu reeds voor het derde jaar worden gehouden in Kampen.

Volkomen toegerust

Het woord 'toerusten' is hopelijk geen modewoord, dat nu opduikt en straks weer verdwenen is. Het is een voluit bijbels woord. In Ef.4 spreekt Paulus over amtsdragers, die er zijn „om de heiligen TOE TE RUSTEN tot dienstbetoon". En in II Tim.3 wordt het doel van allerlei activiteiten in de gemeente omschreven als: „opdat de mens Gods volkomen zij, tot alle goed werk volkomen TOEGERUST". Het elkaar toerusten in de gemeente is dus een bijbelse opdracht. Het bijbelse woord 'toerusten' betekent letterlijk: 'zorgen dat iets aan zijn doel beantwoordt'. Het woord 'doel' is belangrijk. Een christen bestaat maar niet om te bestaan. Een gemeente is er maar niet om er te zijn. Een christen heeft een doel! Een gemeente heeft een doel! „Elkaar dienen", zegt Ef.4. „Goed werk doen", zegt II Tim.3. Om aan ons doel te beantwoorden is TOERUSTING nodig. Het gaat niet vanzelf. Als er niet aan gewerkt wordt, komt er niets van terecht. Dan schiet een christen, dan schiet een gemeente langs zijn/haar doel heen.

Uiteraard wordt in de zondagse erediensten aan deze toerusting gewerkt. En ook op huisbezoeken. En niet te vergeten op verenigingen en clubs. In de gemeente van Kampen hebben we dit jaar voor de derde keer daarnaast speciale toerustingsavonden. Het eigene van deze avonden zit niet in de onderwerpen. Die kunnen variëren. De eerste serie in Kampen stond in het teken van persoonlijk evangeliseren. Vorig jaar ging het over de gemeenschap der heiligen. Nu staat het verbond centraal. Het eigene van deze avonden zit in de eerste plaats in de nadrukkelijke bedoeling: elkaar toe te rusten, elkaar op te bouwen, elkaar te bemoedigen. Ook al beginnen we met een persoonlijke bijbelstudie, het zijn geen echte studieavonden. Er wordt geen boom opgezet over een tekst of over een probleem. Het zijn zeker ook geen vrijblijvende gespreksavonden, in de sfeer van 'ik vind' en 'jij vindt'. Vanuit de Bijbel wordt met elkaar een gesprek

aangegaan om elkaar te helpen in de praktijk van het geloven en het christelijk leven.

In de tweede plaats zit het eigene daarom ook in een speciale opzet van de avonden. Graag wil ik daar op de landelijke ontmoetingsdag iets over vertellen.

P.J.H. Krol, Kampen

Concert

Op slechts enkele minuten lopen vanaf de Veluwehal wordt in het sfeervolle interieur van de Oude kerk met zijn prachtige orgel een concert gegeven door Harry van der Veen (orgel), Luthine Postuma (sopraan), Corine Veldman (blokfluit) en Herman Schaeffer (dwarsfluit). Zij spelen onder andere werken van Bach, Mendelssohn, Mozart en Händel.

Het pauzeconcert

Dit jaar kunnen we gebruik maken van de Oude Kerk, waar we de beschikking hebben over een schitterend orgel. De kerkruimte, met z'n hoge gewelven, is het aanzien meer dan waard. De sopraan Luthine Postuma zal ook hier haar medewerking verlenen. Herman Schaeffer speelt op de dwarsfluit en Corine Veldman op de blokfluit. Zij zullen samen enkele stukken vertolken. Een interessante combinatie. Luthine opent het concert met een indrukwekkend stuk 'We praise thee', van de Amerikaanse componist Oscar Verne. Hierna volgt een rustig lied van J.S. Bach 'O du Liebe meiner Liebe', waarna het Israëlsche lied 'Sh'ma Yisroayl', van Jac. de Koning en Arie Pronk, zal klinken. Het is gebaseerd op Deut. 6:4. De fluitisten laten zich horen in een langzaam deel uit een concert van J.S. Bach en een snel deel uit een sonate van de zoon Wilhelm Friedemann. Het derde muziekblok is weer gewijd aan zang en orgel. Het zeer bekende lied 'Tel uw zegeningen' wordt voorgedragen. De componist Felix Mendelssohn Bartholdy wordt geëerd in de prachtige, vloeiende hymne 'Hör mein Bitten', waar een belangwekkende orgelpartij bij hoort. Als laatste stuk in dit blok zal het alom bekende en gewaardeerde zangstuk 'De Heilige Stad', van S. Adams ten gehore worden gebracht. Van W.A. Mozart mogen we drie schitterende delen verwachten uit de Sere-nade in Bes. Het wordt geen hulde in de open lucht, zoals een serenade oorspronkelijk bedoeld was. We blijven maar in de kerk, om vervolgens te luisteren naar een mooie aria van G.F. Händel, uit 'Neun deutsche Ariën', voor sopraan, fluit en orgel, een leuke bezetting.

De organist Harry van der Veen sluit het concert af met een groots orgelwerk van Samuel de Lange sr. (1811-1884). het is de Fantasie-sonate nr.3., bestaande uit drie delen: a. matig snel, waarin een bekende psalm opgesloten ligt; b. een langzaam zangerig mid-dengedeelte; c. de Finale, voorafgegaan door een korte, heftige inleiding. U kunt in de Oude Ierk een boeiend concert tegemoet zien, waarin wij de muziek in dienst willen stellen van onze God. Evenals alle andere keuze-programma's, zal dit muziekgebeuren tweemaal plaats vinden.

H.R. van der Veen Hoogeveen

Bouwen aan relaties

In deze tijd van 'relationele bloedarmoede' is het nadenken en spreken met elkaar over het verbeteren van relaties een noodzaak. Marleen Ramaker, die reeds verschillende boeken op haar naam heeft staan over verkering en huwelijk zal ingaan op de bijbelse richtlijnen over het bouwen aan relaties onder de leiding en correctie van de Heilige Geest.

Bouwen aan relaties

Omdat in de dagelijkse praktijk blijkt hoe moeilijk en kwetsbaar relaties zijn, is nadenken en spreken over de ontwikkeling van relaties geen overbodige luxe.

In onze tijd is er vaak sprake van 'relationele bloedarmoede'. Veel mensen missen wezenlijke communicatie en contact met elkaar en voelen zich vreemd van elkaar en teruggeworpen op hun eigen bestaan.

Toch heeft God mensen aan elkaar gegeven en verlangt Hij er naar dat mensen veel voor elkaar betekenen, elkaar aanvullen en opbouwen. In Romeinen 14 en 15 lezen we bijvoorbeeld: „Zo laten wij dan najagen hetgeen de vrede en de onderlinge opbouw bevordert” en „Ieder onzer trachte zijn naaste te behagen, ten goede, tot opbouw, want ook Christus heeft Zichzelf niet behaagd.”

Een uitdaging

Christenen kunnen vooral in de beleving van (groeierende) relaties een getuige van hun Here en Heiland zijn: Jezus Christus, die als mens onder ons kwam wonen en ons – ook in Zijn omgang met ons – zicht wilde geven op het hart van de Vader en Gods verlangen voor ieder mens persoonlijk en voor onderlinge relaties. Hij vat het gebod van Zijn Vader samen door te zeggen: „Gij zult de Here, uw God, liefhebben met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw verstand. Dit is het grote en eerste gebod. Het tweede, daaraan gelijk, is: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. Aan

deze twee geboden hangt de ganse wet en de profeten.” (Matthéüs 22:37-40).

Wat betekent het om God lief te hebben boven alles en de naaste als onszelf en wat betekent dit voor onderlinge relaties in huwelijk, gezin, kerk en samenleving?

Tijdens het keuzeprogramma 'Bouwen aan relaties' zal stilgestaan worden bij bijbelse voorwaarden om te kunnen bouwen. Bijvoorbeeld door de erkenning dat een fundament nodig is en een bouwplan.

En... welke richtlijnen geeft de Bijbel aan?

Verschillende van deze richtlijnen zullen in de vorm van 'bouwstenen' ter sprake komen, zoals: een gerichtheid op en keuze voor de ander – de betekenis van bijbelse zelfaanvaardig en aanvaardig van de ander – opbouwende communicatie – waardering – vertrouwen – vergeving – realisme. Wat betreft dit laatste aspect zullen de vaak hooggespannen verwachtingen aan de orde komen. Zijn relaties te overvragen en hoe? Wat betekent dan realistisch met elkaar omgaan?

Ook de betekenis van het werk van Gods Geest in ons leven zal tijdens de lezing aandacht krijgen, want bouwen onder Gods leiding betekent opstaan voor de leiding, correctie en vrucht van de Heilige Geest. Voor datgene wat Hij in ons leven wil bewerken, ook in de ontmoeting met de ander.

Na de inleiding is er gelegenheid voor vragen stellen en uitwisseling van gedachten.

Marleen Ramaker

Tien jaar zending

Omdat zending een opdracht voor heel Christus' kerk is, besteden we er, als het even mogelijk is, op iedere ontmoetingsdag aandacht aan. Dit keer is Ds. P. Busstra uit Zwolle bereid gevonden te spreken over het zendingswerk in Zuid Afrika. Hij is, uitgezonden door de kerk van Spakenburg, in dat land tien jaar zending geweest. Vragen waar hij op in gaat zijn: Wat is er bereikt op het zendingsterrein, wat zijn de grootste problemen en is er nog werk voor onze zendingen in dat roerige land?

„Het werk van de Geest op het zendingsterrein”

Door het zendingswerk vanuit onze kerken in Zuid-Afrika zijn er in twee gebieden in kwaZulu, – elk ongeveer zo groot als de provincie Groningen –, 5 geïnstitueerde gemeenten ontstaan met in totaal zo'n 40 preekplaatsen. Op die preekplaatsen varieert het ledental van nauwelijks 10 tot meer dan 200

leden. In totaal zijn er ongeveer 3500 leden, hoofdzakelijk vrouwen en kinderen. Er werken 6 zendingen, 5 zwarte predikanten en meer dan 10 evangelisten. Het is een grote stap vooruit geweest, dat de al eerder bestaande evangelistenopleiding in de loop van de jaren is uitgegroeid tot een door het kerkverband erkende predikantsopleiding. De predikanten die er zijn – en zo de Here wil komen er meer! – komen niet van buiten, maar uit de eigen gemeenten, en van de 'eigen school'. Het is logisch dat het zendingswerk een ontwikkeling heeft doorgemaakt. In het begin bestond het alleen maar uit evangelieverkondiging onder de heidenen. Later gingen de bestaande gemeenten ook aandacht vragen en kwam er dus meer nadruk te liggen op het opbouwwerk. De grote moeite daarbij is, dat er zo weinig mannelijke leden zijn en er een gebrek is aan bekwaame ouderlingen. Op het Kamper zendingsterrein heeft men zogenaamde vrouwenleidsters aangesteld die veel goed werk doen, maar ook daarmee is het probleem niet opgelost.

Wat de laatste jaren vooral veel aandacht vraagt, is de jeugd, die zo totaal anders opgroeit dan de vorige generaties. Vaste verbanden, die er vanouds bestonden, zijn weggefallen. Mannen, vrouwen en kinderen leven vaak los naast elkaar. Een geordend gezinsverband, waarin kinderen door hun ouders worden opgevoed, is een zeldzaamheid. Veel kinderen krijgen helemaal geen opvoeding. De meesten gaan naar school, dat wel, maar ze worden er niet geschoold voor het leven zelf. Integendeel, wat ze uit de boeken niet leren, leren ze van elkaar en dat is niet om over naar huis te schrijven. Men spreekt wel over 'een verloren generatie'. Gezin, school en kerk, die drie behoren in elkaars verlengde te liggen. Op het zendingsveld in Zuid-Afrika is dat doorgaans niet het geval en staat de kerk vaak alleen. God zij dank dat die kerk er dan tenminste nog is, juist temidden van zoveel losgeslagen jongeren. Bij wie zouden ze immers een beter houvast kunnen vinden dan juist bij Jezus Christus, de Heer van de kerk. Hij is er nog steeds op uit het verlorene te zoeken en te redden.

P. Busstra, Zwolle

Toelichting op kunst

Marc de Klijn vertelt over de gedachten en ideeën, die 'achter' de abstracte vormen en kleuren van zijn werk een rol spelen, zoals 'strijd tegen de zonde' en 'opstanding uit de dood'. Hij probeert duidelijk te maken, dat abstracte kunst Gods scheppingswerkelijkheid op een hoog en diep niveau probeert weer te geven. Arie van der Spek bespreekt de verschillende stappen, die gezet worden alvorens een kunstwerk als voltooid kan worden

beschouwd aan de hand van een interessante serie dia's.

Leven door de geest

Bezig zijn met niet herkenbare vormen en kleuren betekent niet alleen het esthetisch ordenen tot een bepaald patroon of een intrigerende vlakverdeling. Het is wel een voorwaarde om mensen te boeien met behulp van composities, waar men verschillende keren naar kan kijken en misschien wel steeds weer op een andere wijze innerlijk door geraakt kan worden. In de 'workshop' van Marc de Klijn gaat het echter veeleer om de gedachten en de ideeën die 'achter' deze abstracte vormen en kleuren een rol spelen. Het zijn ideeën die zo breed, zo omvangrijk en zo overkoepelend zijn dat zij zich niet door middel van een figuratieve, illustratieve of herkenbare voorstelling laten inperken. In het werk van Marc de Klijn wordt getracht om o.m. bijbelse noties (zoals 'licht in de duisternis', 'geestelijke machten die ons leven beheersen', 'strijd tegen de zonde', 'vergeving en verlossing', 'opstanding uit de dood') expressief uit te drukken in vorm en kleur. Aan de hand van eigen werk wordt een en ander toegelicht. Daarbij zou duidelijk kunnen worden dat abstracte kunst niet wegvoert van Gods scheppingswerkelijkheid, maar deze werkelijkheid juist op een hoger en dieper niveau probeert terug te geven.

Hoe kan een christen niet alleen van kunst genieten, maar hoe kan hij daar ook uiting aan geven, en dus zelf tot kunst komen. Het kunstenaarschap is een gave van God. Deze gave hebben wij als mensen die beperkte mogelijkheden niet geheel in onze macht. Veeleer is het een gave die ons geschenken wordt en is een geslaagd kunstwerk iets wat ons overkomt. In de workshop van Arie van der Spek zal het gaan om de verschillende stappen die worden gezet alvorens het kunstwerk als voltooid kan worden beschouwd. Een interessante serie dia's wordt getoond. Kunst is geen vrije expressie waarbij iedereen zou kunnen doen of nalaten wat hem of haar goeddunkt. Kunst vereist vakmanschap, trefzekerheid, kritische blik, smaak en ook verstand! Er zijn dan ook normen mee gemoeid, die evenzeer voor de kunstenaar hun geldigheid bezitten als voor de (niet ingewijde niet onderlegde) kunstgenieter of toeschouwer. Ook kunstenaars mogen ondervraagd worden wat hun motieven betreft, hun doelstelling en pretentie. Daartoe mogen deze beide workshops een ieder van harte uitnodigen.

Marc de Klijn
Arie van der Spek

Bibliodrama:

Wietse Siebenga geeft de Bijbel door op een voor ons ongebruikelijke manier: door middel van bibliodrama. De toeschouwer wordt zo op een indringende wijze gekonfronteerd met dat wat de Bijbel zegt. Daarna zal er zeker gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid om er verder over door te spreken.

Bibliodrama

Drama, ofwel theater, op een ontmoetingsdag van de CGK en NGK, met het thema 'Leven door de Geest'. Wat moet dat? Wat mag dat betekenen? En wat is dat dan: bibliodrama? Eerst even iets recht zetten: bibliodrama zal het niet zijn. Ook al staat het wel zo aangekondigd. Onder bibliodrama versta ik het spelen van bijbelse thema's of bijbelse verhalen om er zelf, als speler, wijzer van te worden. Het is niet de bedoeling van bibliodrama om het gespeelde op een podium te laten zien aan anderen. Vandaag zal ik enkele monologen spelen, gedachten en gevoelens van tijdgenoten van Jezus. Over Hem. Gedachten en gevoelens van enkelen van onze tijdgenoten over Hem. Op een of andere manier hebben zij Hem ontmoet of gezien. Ze vertellen een ervaring. Hun ervaring.

De monologen van de tijdgenoten zijn geschreven door Khalil Gibran. De overige heb ik samengesteld uit fragmenten die ik hier en daar tegenkwam. Eén is er geschreven door Jacob Schreurs.

Na het spelen is er wellicht gelegenheid om na te praten.

Wietse Siebenga

Kunstexpositie

Hoeveel artistiek begaafden onder ons zich hebben opgegeven voor de kunst-expositie op deze dag kunt u gaan zien op de bovenloop en aan de wanden van de grote hal.

Tentoonstelling

Het leven door de Geest is ook voor kunstenaars een inspiratiebron. Zij laten met hun kunstwerken zien wat hen bezig houdt en wat de drijfveer van hun leven is. Het is daarom niet verwonderlijk dat op de ontmoetingsdag werk van kunstenaars te zien is. Marc de Klijn en Arie van der Spek schenken daar in hun keuzeprogramma's aandacht aan. Zij laten kunstwerken zien en vertellen daar vanuit verschillende standpunten een verhaal bij. Daarnaast is een oproep gedaan aan kunstenaars en mensen die hun creatieve gaven gebruiken, om hun werk op deze dag te laten zien. Van deze mensen is in de Veluwehal werk te

zien en te koop. Deze tentoonstelling geeft een gevarieerd beeld van wat er op dit gebied gemaakt wordt. Er zijn werken te zien in verschillende technieken: pasteltekeningen, aquarel- en olieverfschilderijen, kleurenlitho's en werken in textiel. De makers van deze werken zullen op de dag zelf aanwezig zijn en aanspreekbaar over hun werk.

Bert Leguyt, Krommenie

Enkele zakelijke gegevens

Stand

Voor degenen die iets ter informatie of te koop hebben aan te bieden, dat in het raam van de Ontmoetingsdag past, is er de mogelijkheid een stand te huren. Inlichtingen hierover bij de heer J.A.D. Schenkel (Kampen), tel. 05202-20128. Het is niet toegestaan folders of propagandamateriaal vooraf op de zitplaatst en neer te leggen of in de hal aan te bieden.

Inrichting van de hal

De Veluwehal is zodanig ingericht dat gehandicapte bezoekers van de accommodaties gebruik kunnen maken. Omdat de hal van een speciale sportvloer is voorzien, zijn schoenen met naaldhakken niet toegestaan.

Per trein

U kunt Barneveld over Amersfoort en Arnhem per trein bereiken. Vertrek Amersfoort 09.56 uur, aankomst Barneveld-Centrum 10.11 uur. Vertrek Arnhem 8.43 uur, aankomst Barneveld-Centrum 9.27 uur. Vanaf het station kunt u in enkele minuten naar de Veluwehal lopen.

Per auto

Vanaf Knooppunt Hoevelaken de A 1 richting Apeldoorn, afslag Ede/Barneveld, daarna afslag Barneveld/Harselaar, dan borden Barneveld volgen, richting Centrum. Vanaf Apeldoorn de A 1 richting Amersfoort, afslag Voorthuizen/Harselaar, daarna borden Barneveld volgen richting Centrum. Vanaf Ede de N 30 richting Barneveld, afslag Barneveld-Noord/Harselaar, daarna borden Barneveld volgen richting Centrum.

H. Algra, Den Helder

Werkdruk van predikanten (3)

De aanleiding voor de eerste aflevering van deze serie was een artikel van de heer Van Delden in de Variant (N.D.) over de werkdruk van predikanten. Vervolgens werd geschreven over het pastoraat in de gemeente. Het is belangrijk dat gemeente en predikant op de hoogte zijn van wat men van elkaar verwachten mag. Een predikant moet proberen zijn eigen grenzen in de gaten te houden en dit ook duidelijk maken aan de gemeenteleden. In het tweede deel kwamen o.a. spanningen binnen de gemeente aan bod. Soms stellen gemeenteleden tegenstrijdige eisen aan de predikant. Een drukke werkweek hoeft geen bezwaar te zijn; in combinatie met veel spanningen kan het werk echter wel te zwaar worden.

Werkweek

Predikanten maken lange werkweken. Een werkweek van 60 tot 70 uur is geen uitzondering. Overigens is het werkelijke aantal uren (zelfs via 'tijdschrijven') niet gemakkelijk te berekenen: nadenken over een pastoraal gesprek, op bezoek bij iemand die stervende is, een verschil van mening tussen twee gemeenteleden bijleggen: hoe meet je dat precies in uren of minuten? Ook de scheiding tussen vrije tijd en werktijd ligt bij een predikant vaak niet duidelijk. In zijn vrije tijd komt hij regelmatig zaken tegen die met zijn werk te maken hebben.

Vrije dagen

Er zijn predikanten die zelden een vrije dag nemen. Dag-in, dag-uit zijn ze bezig met hun werk. De vraag is, of hier geen grenzen worden overschreden. Er kunnen zowel argumenten uit 'werkgeversbelang' als uit 'werknemersbelang' worden genoemd. In sommige beroepen blijkt de inzet en concentratie van veel werknemers te dalen wanneer men langer dan 6 à 7 dagen achter elkaar moet werken. Ook als men zich nog steeds voor 100% (of meer) in wil zetten: de rek gaat eruit. Iemand die altijd en overal bezig kan zijn met zijn werk vormt echt een grote uitzondering, waar we ons dan ook niet aan moeten proberen te spiegelen.

Als na een lange serie werkdagen de rek eruit gaat, zou het dus ook zo kunnen zijn dat een predikant die zelden een vrije dag neemt, in zijn werk minder op kan brengen...! Een werkgever snijdt zichzelf in de vingers, wanneer hij daar geen rekening mee houdt. Een gemeente en/of kerkeraad dus ook! Naast dit werkgevers/werknemersargument is er ook een principiële argument. Geldt het gebod dat we 6 dagen mogen werken en dat de 7e dag een rustdag is niet voor predikanten? Hun rustdag valt niet op zondag, maar het gebod dat we de 7e dag mogen rusten heeft God met het oog op het welzijn van de mens gegeven!

Hoe een vrije dag moet worden ingevuld is een zaak van andere orde. Het wil niet zeggen dat de deur van de studeerkamer persé de hele dag op slot moet blijven. Het gaat om het principe: een dag die apart gezet kan worden om uit te rusten van het dagelijkse werktempo. Ook een dag waarop de predikant meer dan anders beschikbaar is voor zijn gezin. Het zou naar mijn idee goed zijn wanneer de gemeente ook weet op welke dag de predikant in principe vrij is (in enkele gemeenten wordt dat bv. in het kerkblad genoemd).

Geven en nemen

Mensen die in (bv.) gezondheidszorg of onderwijs werken, moeten veel energie in anderen steken. Hoe kun je die energie opbrengen als je jezelf de tijd niet kunt om op te laden? Wanneer het leven alleen maar bestaat uit hollen, komt er van dat opladen weinig terecht. De accu loopt leeg. Dat geldt ook voor het geloofsleven. „Wanneer ik even naar mezelf kijk, merk ik dat ik lang niet altijd voldoende rust heb (of liever: neem) om mezelf de tijd te geven om op God afgestemd te raken. Is het dan vreemd als je niets ervaart of ontvangt? Als je niet eet, krijg je toch ook geen nieuwe energie?”¹. Walstra merkt ten aanzien van predikanten op dat „de telefoon en de ballpoint de dienst van het gebed sterk hebben ingeperkt”². Hij citeert zowel Karl Barth („de basis van alle theologische arbeid is het gebed”) als Teilhard de Chardin („de tijden die we vrijhouden voor het gebed moeten niet gezien worden als een extra last van verplichtingen; in werkelijkheid zullen ze een fontein worden, een machtige bezieler, die aan hetgeen wij doen een betekenis, een nieuwe lichtheid geeft”).

Predikanten

Ook predikanten moeten vaak veel energie steken in anderen. Het is heel veel hollen en zelden stilstaan. Ideeën uit andere beroepsgroepen kunnen dan ook zinvol zijn voor predikanten (sommige vormen zijn al aanwezig binnen onze kerken). Te denken valt aan het bijwonen van cursussen of studiedagen, aan het zich laten bijscholen, aan de ontmoeting met collega's, het geven van ruimte voor studieverlof (in het buitenland soms vertaald in de vorm van een sabbatsjaar). Ook al heeft men niet altijd direct de indruk dat het rendement groot is, toch zijn deze contacten vaak belangrijk. Je kunt ook een keer luisteren zonder dat 'alles' van jou afhangt. Een ander idee is het werken met een 'mentor'³. Men noemt deze 'mentor' vooral voor beginnende predikanten. Wat Van Koetsveld destijds beschreef over de moeizame overgang van de (hoge-)schoolbanken naar de praktijk⁴ geldt in onze tijd nog steeds; voor veel

predikanten is het wennen in de pastorie.

Toch denk ik dat het mentorschap niet alleen voor jonge predikanten zinvol is. De mentor valt te vergelijken met de 'schaduw-therapeut' binnen de hulpverlening; de ervaring leert dat toetsing door een collega heel verhelderend kan werken en dat men nooit te oud is om te leren. Natuurlijk kan een predikant ondersteuning zoeken binnen zijn eigen gemeente; er zijn echter ook situaties die het beste door een collega 'aangevoeld' kunnen worden.

Altijd beschikbaar zijn?

Enige tijd geleden werd op een congres de vraag gesteld waarom in de christelijk hulpverlening in het algemeen (dus niet alleen t.a.v. predikanten) zoveel mensen vastlopen. Je gelooft dat het in je werk niet alleen van jou afhangt, en toch doe je net alsof alle resultaat wel van jouw inzet afhankelijk is. Dus werk je tot je er bijna bij neervalt.

Het probleem is dat de verhouding soms zoek is. De predikant wordt dan gezien (of ziet zichzelf) als iemand die:

- 1) altijd en
- 2) overal
- 3) voor iedereen klaar moet staan.

Er is al eerder in 'Opbouw' over geschreven dat we in onze kerken in verhouding tot het aantal leden relatief veel predikanten hebben. Dat is een groot goed, waar we heel erg dankbaar voor moeten zijn. Andere kerken doen zichzelf en hun predikant tekort door op 'extensieve wijze' de gemeente te beweidens. Wie sommige tijdschriften doorbladert komt advertenties tegen voor bv. „een 70% predikant; de gemeente telt 1350 leden”. Het zal duidelijk zijn dat zo'n predikant nooit een echte vertrouwensband met zijn gemeenteleden op kan bouwen; hij krijgt niet de kans om zijn schapen echt te leren kennen. Toch kan er een negatief aspect kleven aan de 'domineesdichtheid' in onze kerken. Denken we soms niet te gemakkelijk dat de predikant vanzelf voor ons klaar staat? Wordt er niet te vanzelfsprekend naar de predikant gekeken; wordt er niet te 'automatisch' aandacht van zijn kant verwacht? Een gemeente wordt er niet slechter van als de predikant af en toe duidelijk zijn grenzen aangeeft of wanneer hij een tijdje niet beschikbaar is.

Dienstbaarheid

We zijn als christenen geroepen tot dienstbaarheid. Dat geldt ook voor het ambt van predikant. Wie niet dienstbaar wil zijn, wie alleen maar vaste werktijden wil, moet geen predikant worden. In het 3e deel van de serie in de Variant/N.D. over de werkdruk van predikanten gaat Ds. C.J. de Ruijter uitgebreid in op dit aspect⁵. In het

vraaggesprek noemt De Ruijter een aantal andere beroepen met eveneens een zware werkdruk (bv. een middenstander die van maandag tot zaterdag van vroeg tot laat in touw is en 's avonds een lange kerkeraadsvergadering heeft). Daarna gaat hij in op de positieve aspecten van het ambt van predikant. Hij vergelijkt het ambt met de sport van een alpinist: je moet je enorm inzetten, „maar je hebt ook prachtige topervaringen, momenten waarop een predikant kan zeggen dat het allemaal echt de moeite waard is”. Ook merkt hij op dat er weinig mensen zijn voor wie zó veel wordt gebeden als voor de predikant.

Als één van de oorzaken van spanningen noemt De Ruijter het feit dat de predikant vaak te geïsoleerd in de gemeente funktioneert. Hij is degene die bezoeken af moet leggen, terwijl dit werk in principe ook door anderen in de gemeente gedaan moet kunnen worden. De Ruijter legt voor wat de specifieke taken van de predikant betreft duidelijk de prioriteit bij de prediking en de catechese. Opnieuw komt hier dus naar voren dat het werk in de gemeente niet alleen het werk van de predikant of van de kerkeraad mag zijn. God heeft alle leden van de gemeente gaven gegeven, alle gemeenteleden mogen en moeten dus ook op hun manier ingezet worden⁶.

Kind van de predikant: een persoonlijke impressie

In het voorgaande deel kwam naar voren dat het werk van een predikant veel inzet vraagt. Een ander aspect dat vaak ter sprake komt, is het gezin van de predikant. Ik ben geen predikant; dat heeft als voordeel dat er gemakkelijker 'vanaf de zijlijn' geschreven kan worden. Ik kom wél uit een predikantsgezin. Daarom nu toch een persoonlijke (en dus niet voor altijd en voor iedereen geldende) impressie. Verkeren kinderen van predikanten in een nadelige positie? Wonen ze teveel in een glazen huis? Natuurlijk worden er wel eens opmerkingen gemaakt over het beroep van je vader („en dat voor een zoon van een dominee!”). Maar is dat alleen zo bij kinderen van predikanten? Als mijn vader arts, onderwijzer of directeur van de plaatselijke bank was geweest, was ik net zozeer een 'buitenbeentje' geweest in de plaatsen waar ik ben opgegroeid. Zij wonen soms ook in een 'glazen huis’.

Ook ander spanningsvelden die genoemd worden bij predikantsgezinnen kunnen wel wat gerelativeerd worden. Een predikant heeft het druk, er is weinig tijd om met de eigen kinderen te praten, anderen lijken steeds voor te gaan. Dat vind je als kind niet altijd eerlijk. Maar ook daarin is het predikantsgezin beslist niet het enige gezin; er vallen veel andere beroepen te bedenken die (qua tijd) in een vergelijkbare situatie verkeren. In al die beroepsgroepen zal (meestal) de vader zich moeten realiseren dat hij ook

een heel belangrijke taak heeft in het gezin.

Heb ik mijn eigen vader écht weinig gezien? 's Avonds was hij inderdaad weinig thuis. Voor een puber niet altijd zo plezierig. Daar stonden andere ervaringen tegenover. Hoeveel kinderen worden 's morgens door hun vader uitgezwaaid als ze naar school gaan? Als ik tussen de middag thuis kwam, was mijn vader meestal ook thuis.

Een bezoekje aan de tandarts of de dokter? Soms ging mijn vader mee, hij had overdag een redelijk flexibele agenda.

De zondag: dan voelde je binnen het gezin de spanning. Zo'n dag was druk en 'geladen'. En 's avonds was mijn vader door vermoeidheid niet altijd aanspreekbaar. Toch zaten er ook aan de zondag positieve kanten. Heel leuk was het om met mijn vader mee te gaan naar een andere gemeente: dat gaf altijd een bijzonder gevoel van saamhorigheid.

Het beroep van mijn vader: het was heel zichtbaar. Die zondag was gespannen, maar je wist ook waardoor die spanning kwam. Hij was in zijn beroep ook een duidelijk voorbeeld. Hoeveel kinderen weten tegenwoordig 'wat hun vader doet'? („Hij werkt bij de Hoogovens?” „Wat doet hij daar?” „Nou, hij werkt!”).

Wat wél ingrijpend is, zijn moeilijke oplosbare spanningen binnen een gemeente. Als er iets als kind in je geheugen blijft gegrift, dan zijn dat de spanningen (bv. rond een scheuring) in de gemeente. Want dan staat je vader onder vuur en je 'voelt' hoe zwaar dat voor hem is. Dat zijn inderdaad spanningen die ik ieder kind zou willen besparen.

Als je vader predikant is, heeft dat mooie en soms ook minder mooie kanten. Toch heb ik beslist niet de indruk dat ik – omdat ik nu eenmaal in een predikantsgezin ben opgegroeid – daardoor tekort ben gekomen in mijn jeugd. Toegegeven: het was een persoonlijke impressie, maar ik zal toch wel niet de enige zijn met (zeker óók) positieve ervaringen...

Afsluitende opmerkingen

Nu nog enkele afsluitende opmerkingen, ten dele samenvattende konklusies van wat eerder aan de orde werd gesteld.

– Het is duidelijk dat het werk van een predikant veel van hem vraagt. Toch is het belangrijk om niet alleen de zware aspecten te benadrukken. Het ambt van predikant is niet het enige zware beroep (zie recente publikaties over artsen); evenmin is het zo dat het ambtswerk vroeger wél gemakkelijk verliep. Er zijn in deze tijd wél meer complexe factoren, die het werk zwaren („Vroeger droeg het ambt ons... en dat gaf je een gevoel van veiligheid. Tegenwoordig dragen wij het ambt en je wordt er soms doodmoe van”⁷).

Wie echter álle nadruk legt op de ver-

zwarende omstandigheden, komt in een vicieuze cirkel terecht waarin mensen elkaar in de put praten. Het gaat beslist niet om een onmogelijk ambt dat iedereen maar moet worden afgeraden. Veel belangrijker is het om te kijken in hoeverre aan de verzwarende omstandigheden van deze tijd tegemoet gekomen kan worden. Daarbij is een goede samenwerking tussen predikant, kerkeraad en gemeente van groot belang.

– In deze serie werd o.a. een appél gedaan op de leden van de gemeente om rekening te houden met de (on-) mogelijkheden van de predikant. Iedere predikant heeft zijn grenzen en in verschillende levensfasen kunnen die grenzen ook nog eens verschillend liggen.

Van der Poll schrijft dat het tijd wordt de pastorale, onderwijzende en verkondigende taken niet meer vanzelfsprekend aan dezelfde persoon te koppelen. M.a.w.: zet de predikant zo in dat zijn gaven zo goed mogelijk benut kunnen worden⁸. Soms wordt er door de gemeente te 'automatisch' vanuit gegaan dat de predikant op alle terreinen even gemakkelijk inzetbaar is.

– Samenhangend hiermee: gemeenten hebben vaak hoge verwachtingen van hun predikant. Het is belangrijk dat kerkeraad en gemeente hun verwachtingen en prioriteiten duidelijk naar voren brengen (liefst al bij het beroepingswerk). Omgekeerd moet de predikant proberen om duidelijk aan te geven wat zijn mogelijkheden en grenzen zijn.

– Predikanten moeten zich realiseren dat in een gemeente niet zomaar alles kan. „Niet alle predikanten hebben een zuiver afgestelde antenne voor zaken die aanstoot geven binnen een gemeente”⁹. Wie als predikant bv. onvoldoende rekening houdt met de geschiedenis van zijn gemeente, komt zichzelf op een onplezierige manier tegen. Ook daarin is een goed samenspel tussen gemeente en predikant van groot belang. Een gemeente moet de predikant de ruimte geven, de predikant moet rekening houden met de situatie binnen de gemeente.

– Een predikant dreigt bij spanningen soms als inzet te worden gebruikt.

„Gemeenteleden willen dat je als predikant duidelijk geplaast kunt worden”¹⁰. Ben je vóór of tegen... Daarmee dreigt de predikant ook voor het karretje van die gemeenteleden gespannen te worden. Wat dan maar al te vaak wordt vergeten is het gebed voor de predikant. Dat is een ernstige vergissing. Juist in zó'n situatie is het gebed onmisbaar.

– Het is belangrijk om het gezin van de predikant niet uit het oog te verliezen. Wanneer door de werkdruk van de predikant roofofbouw wordt gepleegd op zijn gezin, zal ook zijn eigen werk er op den duur onder gaan lijden. De

meeste predikanten zijn ook echtgenoot en vader. Ook in dat verband hebben ze van God een taak gekregen.

Tenslotte

Het artikel moet afgerond worden. Lang niet alle aspecten rond het vraagstuk van de werkdruk van predikanten konden aan bod komen. De serie is dan ook allesbehalve volledig. Er kwamen in ruwe pennestreken slechts enkele onderwerpen aan bod. In deze serie kwam naar voren dat het ambt veel vraagt van een predikant. We kunnen dat ambt niet los zien van de roeping. Daarin ligt ook de bron van het werk. Het is de liefde tot God en de liefde voor Zijn gemeente die onmisbaar is voor het werk. „Als God ons vraagt om te geven, de rijkdom van ons leven”, dan kan er ook een moment zijn waarop de Here Jezus zich omdraait en zegt dat we zélf even uit mogen rusten (uit een preek van Ds. G. van den Brink over 1 Koningen 19: 19-21). Dat geldt zeker ook voor onze predikanten die zich zo volledig inzetten binnen de kerken.

Noten:

1. Jacob Visser, directeur van de Internationale Bijbelbond, in het voorwoord bij het boekje 'Stille Tijd'
2. Dr. J. Walstra: Pastor ondanks alles (Calenbach, 1989), pagina 8
3. Ook genoemd in 'Opbouw', Persschouw, 1989/26. Drs. O. Mooiweer citeert hier Ds. A.W. Kranenburg uit Hoogeveen.
4. Ds. C.E. van Koetsveld: Schetsen uit de pastorie te Mastland (1843).
5. Interview door H. Hoksbergen in Nederlands Dagblad/Variant, 8 februari 1992
6. Ds. J.C. Schaeffer, Gemeenteopbouw, Opbouw 1991, nrs. 17, 18, 19
7. Citaat, zie voetnoot 4
8. Drs. E.W. van der Poll: Vrolijk orthodox (In: Soteria, 1992/1)
9. Citaat van Ds. A.W. Kranenburg; zie noot 4.
10. Dr. J. Walstra, pagina 21 (zie voetnoot 3)

Korrektie

Abusievelijk is de naam van de schrijver van een van de boekbesprekingen in het vorige nummer niet vermeld. Het gaat om de boekbespreking met de titel 'Leven door het geloof' (blz. 108). Deze bespreking is van de hand van M. de Jonge, Voorburg.

P.J. van Kampen

De nieuwe tijd en wij

4. Geest en Materie

Het was me verteld dat iemand de in deze (oude Indische) beelden opgeslagen informatie kon laten vrijkomen of decoderen door de handen in een bepaalde vorm op het beeld te leggen en de toon te laten horen, die de vibratie in gang zet, zodat de informatie die in het beeld opgeslagen ligt, vrij komt. Ik ging () naar het beeld van Sjiva, breidde mijn armen uit en liep om het beeld heen. Mijn linkerhand werd naar een specifiek plekje op het beeld getrokken, waarna mijn rechterhand de plek vond, die zich precies aan de andere zijde bevond. Ik begon 'OM' te zingen en toen ik de goede toonhoogte gevonden had, voltrok zich binnen in mij een explosie van licht en begon de informatie zich in mijn hele wezen te nestelen. Het verleden, het heden en de toekomst werden alle een. De geest van de maker van het beeld werd me, niet met mijn ogen, maar met mijn ziel, duidelijk. Ik hoorde geen geluid, maar ervoer in plaats daarvan hemelse ritmes. Met vele beelden, die ik in India aantrof, heb ik deze werkwijze gevolgd. Sommige beelden bevatten informatie, terwijl andere leeg waren, kunstwerken en meer niet.

Marcel Vogel¹

Geest in materie gevangen

Toen Marcel Vogel zes jaar oud was, werd hij heel ernstig ziek. Het leek een aflopende zaak, zodat hem de laatste sacramenten werden toegediend. Hij genas echter „totaal onverwacht van de ene dag op de andere. Tijdens die periode heeft hij een 'out of body' ervaring gehad. (Dat is een ervaring, waarbij je geest buiten je lichaam is. Met het bewustzijn kan dan alles gewoon waargenomen worden, ook het eigen lichaam. De anderen zien jou niet. Tenminste niet je geest, wel het lichaam.)” De doctoraalscriptie waaruit ik hier citeer vervolgt: „Vogels ervaring ging verder dan het enkel zichzelf buiten zijn lichaam ervaren. Het geheel was zo geweldig mooi en prettig dat hij van God wilde weten waarom hij in leven gebleven was. Daarna bad hij elke dag tot God en legde Hem deze vraag voor. Pas op zijn 10e verjaardag gaf een innerlijke stem hem antwoord. Vogel vertelde hierover: „Ik moest een scheikundige worden en me met de lichtgevende werking van fosfor bezighouden, ik moest erover een boek gaan schrijven en een eigen bedrijf opzetten”, hetgeen allemaal is uitgekomen. De stem heeft sindsdien vele malen tot hem gesproken – op onverwachte tijdstippen – en hem ideeën gegeven, waarop vele van zijn ontdekkingen zijn terug te voeren.”²

Nu is een geleerde of technicus, die zich door een innerlijke stem laat leiden al vrij ongewoon, voorzover ik weet. Vermeldenswaardig is ook een zinnetje, dat al eerder in de scriptie te

lezen valt: „In de jaren voor zijn 10e had Vogel zich onder andere bezig gehouden met het lezen van allerlei mystieke, occulte en metafysische boeken.” Als dat juiste informatie is, vind ik dat in hoge mate ongewoon! Stel je voor, een kind van onder de tien die dat soort boeken leest...

Deze Vogel, die bij computergigant IBM een veelbelovende onderzoeker werd, werd door 'de stem' niet losgelaten. „In 1974 vernam Vogel op deze manier te gaan zoeken naar een 'mindtransducer', een 'geestomzetter', 'geestomvormer'. Hij houdt zich nu dus bezig met de wijze waarop ons denken, onze geest, op materie inwerkt. De man, die erin geslaagd was een materiaal te vinden waarin computerinformatie op de band bewaard blijft, zoekt verder naar materie waarin 'geestesprocessen' kunnen worden opgeslagen. Dat is kwarts! Na een (voor mij als leek moeilijk te volgen) verhaal over 'geometrische patronen', staat de volgende passage te lezen: „Gedachtevormen bestaan eveneens uit geometrische patronen. Een gedachtevorm kan door middel van intentie op het kristal worden overgebracht.” In het vervolg van de scriptie wordt meermalen gesproken over „de intentie, die op een kristal is overgebracht” etc. Vogel wordt nogmaals geciteerd, als hij zegt: „Ik geloof dat mijn gedachten onmiddellijk door het kristal worden opgepikt. ()” Aan het einde van de bespreking van die experimenten in de scriptie wordt door de schrijfster, (die ik persoonlijk ken en die, tot mijn grote spijt, over dit soort experiment alleen maar zeer positief oordeelt), dit gezegd: „Het transformatieproces, de omvorming van materie middels gedachtevormen, is een nieuwe techniek en vraagt om een nieuw soort wetenschap. () Kortom, wat is het? Alchemie? Het is een interactie tussen geest en materie. Het is een gegeven, volgens een wetenschappelijke methode aantoonbaar feit, dat 'man affects matter'. Bedenk eens hoe ingrijpend dit eigenlijk is.”

Voorzichtige beoordeling

Dat dit alles 'ingrijpend' zou zijn is buiten kijf! Of het een nieuwe 'techniek' is? Dat hangt af van onze definitie van het woord 'techniek'. We spreken immers ook van b.v. 'meditatie-technieken'. Als wordt gepretendeerd dat het gaat om een „volgens een wetenschappelijke methode aantoonbaar gemaakt feit” heb ik het idee dat ik dat eens bij een bevoegd deskundige moet navragen. Eén ding moet immers bij onze beoordeling wel worden meegenomen en dat is dat deze Marcel Vogel, kennelijk door een 'innerlijke stem' geleid, tot deze opvat-

ting en zelfs tot deze studie is gekomen. Wat is de herkomst van deze stem? Welke 'God' heeft tot Vogel gesproken?

Het bovenaan dit artikel geciteerde gedeelte brengt ons het beeld van een adept in het occultisme, die via een kennelijk in het Hindoeïsme bekend ritueel 'informatie' aan een afgodsbeeld van Sjiva weet te ontlokken. Maar dat soort verhalen hebben Christenen maar al te vaak kunnen horen en lezen! Hoeveel zendelingen en gelovigen uit andere werelddelen dan het onze kunnen verhalen vertellen van 'betoverde voorwerpen', van beeldjes waar een boze macht van uitging, van allerhande zaken die met heidense riten en verering te maken hadden? Het aantal verhalen dat ik inmiddels vernomen heb uit landen als Nepal, India, Maleisië, Indonesië, Brazilië of Haïti (om geen andere landen te noemen) is inderdaad legio! Met wel één opmerking er nog bij: bij gebed en bestraffing in de naam van de Here Jezus ging dat soort 'effecten' echter steevast weg!

Het tevoren gegeven 'levensbeschouwelijke kader' van een man, die al in zijn kindertijd okulte boeken las en door een stem geleid werd, dient voor een Christen voldoende reden te zijn tot intens wantrouwen tegen dit soort 'wetenschappelijke' proeven! Ook als iets 'werkt', vooral als iets werkt, meldt ons al Deuteronomium 13, moeten we kijken wat de „bron van deze kracht of macht of van dit vermogen” is! Een van de mogelijkheden is de invloed van het demonische! Ook al sta ik niet klaar om alles altijd op voorhand uit 'de regionen der duisternis' te laten komen, dat zou hier wel eens zo kunnen zijn.

Een andere mogelijkheid, die van een nog onbekend natuurverschijnsel, valt uiteraard niet geheel uit te sluiten. Niettemin moet de 'occulte achtergrond' van de 'deskundige' wel in het oog gehouden worden, als we als 'geestelijke mensen' alles willen beoordelen.

Ook in Drente

In de NRC van 7 oktober 1987 schrijft de antropoloog Gerrit-Jan Zwier over 'Een IJzeldans in Schoonloo'. Daarin maakt hij melding van een „sjamanen-projekt in de bossen van het Drentse Schoonloo.” Hij vertelt dat een klein groepje mensen „ter plekke iets goeds (wilde) doen voor de door ijzel beschadigde bomen.” De leider was een 25-jarige man die „vanaf zijn vroegste jeugd uittredingservaringen” had (dus ook al!). Op zijn achttiende jaar kreeg deze man 'sjamanendromen'. „Wat die dromen voor mij sjamanistisch maakte was, dat ik daarin aanwijzingen kreeg van dieren. Mijn sjamanentrommel die ik heb gemaakt ben ik begonnen op aanwijzingen van een haas. De hazen en katten die in zijn dromen een rol spelen beschouwt hij als hulpgeesten die hem wegwijs maakten.” Deze man maakte school, om zo te zeggen, en nu worden er in de Drentse

bossen kampvuren, een hut en totempalen opgericht. „De ene paal stelde de levensboom voor, waarin symbolen voor allerlei elementen waren geplaatst. In de andere paal hing een masker waarin kleine, schadelijke natuurgeesten moesten worden opgesloten. De deelnemers maakten halskettingen van katteschedels, kralen en andere attributen, liepen rond in zware kostuums, het hoofd getooid met horens en hertegeweï, en vertelden elkaar hun dromen. 's Nachts dansten ze bij het laaiende kampvuur de geestendans en oermoederdans.”

Opnieuw hetzelfde verhaal. Iemand heeft 'ervaringen', die voor hemzelf en voor een kring volgelingen richtinggevend zijn. Ze komen uit bij een 'sjamanistische' of 'animistische' natuurbeschouwing: de hele natuur zit vol met grote en kleine 'natuurgeesten'. En er is een hele hiërarchie aan wezens, die moet worden geraadpleegd of bezworen. De religie van de Germanen, die door mensen als Bonifacius zo krachtig is bestreden, onder andere door de aan de god Thor gewijde eik van het Duitse Geismar om te hakken, komt langs een achterdeur weer binnen! En opnieuw: uittredingen, dromen, etc. Het resultaat is iets heel 'geestelijks', dat zich niettemin met de inhoud van de Godsopenbaring in de Bijbel niet verdraagt...

En zo wordt er in Drente „een glimp opgevangen van een kringdans of een vreemde rite. Dan wordt er rond een hunebed of in het zand een magische cirkel getrokken en bewandelen de deelnemers het betoverde pad”. (Zwier in de NRC) En het aantal voorbeelden van dit gedrag of iets soortgelijks is legio! Wie schouderophalend aan dit alles voorbijgaat heeft geen idee wat er in ons land allemaal niet gebeurt!

De invloed van (niet aan de hand van de Schrift getoetste) 'geestelijke ervaringen' is levensgroot aanwezig in het leven van tallozen. Degenen die deze dingen bedrijven zijn 'gedreven mensen'; je zou hen zeer onrecht doen, als je meende dat het allemaal verzonnen is. Het is inderdaad niet allemaal verzonnen en, méér nog, het heeft hen in diepe zin veranderd. Vaak zal men zeggen dat men 'gelukkig' is, of „vol van een diepe vrede”. Ik geloof het allemaal, op zich. Maar het is een vrede die niet uit God is. Althans, om wat precieser te zijn, niet een, die komt van de God van de Bijbel! De boodschap is overal dezelfde: het heelal is de Uiteindelijke Werkelijkheid. Er is een zeer groot aantal hogere en lagere 'geestelijke machten' en/of 'energieën'. Het is een boodschap, die in allerlei animistische culturen altijd al is vernomen; in het soort culturen dus, die we vroeger primitief noemden, het soort culturen, waar met name in deze eeuw tallozen zich tot het Evangelie van Christus hebben bekeerd... Maar in ons post-christelijke Westen wordt het oude heidendom opnieuw gezocht en maar

al te duidelijk ook gevonden en omhelsd. De geestenwereld is in onze tijd opmerkelijk actief; vermoedelijk zeg ik dat onjuist, want ze is altijd actief! De geestenwereld is in onze tijd 'openlijk actief'. Met een variant op het oude spel 'Het hangt aan de muur en het tikt' kunnen we zeggen: „het zit in de lucht en het lukt!”

Maar ook...

Toch zou het onbevredigend zijn, als dat het laatste woord zou moeten zijn. Waar blijft dan de macht van Christus, die immers, volgens de Brief van de Kolossenzen 'de machten' overwonnen en ontwapend heeft? Die macht van de Here Jezus Christus is er ook, dat blijkt uit alles! In een Amerikaans blad over Christenen en New Age las ik een intrigerend verhaal over een man die op weg was naar Californië en in de duizenden kilometers van zijn route een 'krachtvolle bekerings' meemaakte, een 'Power Encounter', zoals dat in bepaalde kring wel heet. Eerst was er een sterk gevoel van onbehagen over zijn levensloop, toen een intense afkeer van de muziek, die hij voortdurend draaide, etc. De ene schil na de andere ging eraf! En toen kwam de overgave en een diep gevoel van vrede, dat niet uit de beoefening van meditatie voortkwam... Zonder dat er enige menselijke 'getuige' in het spel was, werd die persoon, een astroloog, door Christus Zelf overweldigd. Naar zijn eigen zeggen³.

Als we het hebben over 'plaatsen met een geestelijke kracht' (zie het vorige artikel), heb ik nog een boeiend verhaal (vind ik zelf.) Een goede vriend van ons, een jongen uit de Gereformeerde Bond, woont al vele jaren in Nepal. Onlangs kwam hij bij ons op bezoek. Zo zei hij dat 60% van alle inheemse Christenen tot geloof was gekomen door hetzij wonderbaarlijke genezingen in Jezus' naam of doordat er demonen waren uitgedreven. Stel je voor, méér dan de helft!

Wel, deze vriend vertelde dat hij en een stel vrienden hadden gebeden tegen 'de geesten in de lucht' en ze hadden bepaalde plekken, met name heidense beelden en tempels, gezien en 'ertegen gebeden'. Zo had een van hen een visioen gehad van een plekje dat ze geen van allen kenden (Tussen haakjes, het was helemaal geen groepje 'bevlogen charismatici', dat daar bijeen was). Men was konkreet naar die plek gaan zoeken en men vond hem ook, op een heel afgelegen plek in de Himalaya. Toen tegen de machten, die daar huisden, was gebeden, had men over dit alles een gevoel van rust. Later was men er nog een keer terug geweest en bleek het gebouw niet meer te worden onderhouden. „De god woont hier niet meer!”, was ter toelichting gezegd...

Afrondend, we begonnen met beelden die 'informatie' bevatten, een inhoud die kon worden 'afgetapt' door een Hindoe-ritueel. We eindigen met een

tempel, die werd verlaten, door gebed in de naam van Christus. In beide gevallen mag je zeggen: er lijkt reden te menen dat voorwerpen en plaatsen 'een geestelijke binding' kunnen hebben, maar die kan verdwijnen. Geesten worden opgeroepen, maar ze kunnen ook worden weggestuurd! Maar als dat waar is, wat heeft dat ons te zeggen?

Noten

1 en 2. Uit doktoraalscriptie 'De Landbouwcrisis en New Age' van Alexandra Nagel, ongepubliceerd.

3. 'Equipping the Saints', najaar 88. Charles Strohmmer, 'A. Journey from the New Age to New Birth'.

Margreet Maljers-Kroes, Alkmaar

Meeleven

„Ik heb er nachten niet van geslapen”, zei een mevrouw eens tegen mij toen er in ons gezin iets verdrietigs was voorgevallen. Bij deze woorden keek ze me verwachtingsvol aan. Ze bood haar doorwaakte nachten aan als een sierlijke bos bloemen, die in een vaas op de piano niet zouden misstaan. Ik prevelde dan ook iets dat leek op: „Geweldig... Hartelijk bedankt”.

Nu behoorde deze mevrouw niet tot het leger der slaapkoppen, want ik had haar vaak horen klagen dat ze de slaap slecht kon vatten. Haar wakker liggen was dus haar normale slaappatroon. Ze had alleen in ons verlies iets gevonden om over na te denken tijdens die uren, en ze vond dat ze ons dat moest laten weten. Omdat je goede bedoelingen doorgaans honoreert, reageer je daarop met: „Bedankt” en niet met: „Maar U slaapt toch nooit goed?” Een goede vriendin zei een dag later: „Margreet, ik lig er wakker van, ik vind het zo erg.” En het troostte me.

Woorden van dezelfde strekking. Maar van de een was het een loze opmerking en bij de ander betekende het meedragen aan een last.

Soms kom je door omstandigheden terecht in een circuit van treurnis en verlies. Het geeft royaal je de gelegenheid om de overeenkomst en het ver-

schil tussen reacties van burens, vrienden en kennissen te zien.

Er zijn mensen die raad geven en met dingen komen die ze niet toepassen op zichzelf. Een (op zichzelf goed) advies: „Je moet nu maar bij de dag leven”. Als je dan zegt „Dat geldt ook voor jou, want jij hebt ook geen enkele zekerheid dat je man en je kinderen de avond gezond halen”, krijg je een schrikreactie. Je voelt je dan onmiddellijk een drakepit, want de goede bedoeling lag er duimendik boven op...

Er zijn ook ervaringen die vrij algemeen zijn: Bijna iedereen die verdriet heeft meegemaakt „dat de mens kromt, of als een wig hem splijt”, zoals Ida Gerhardt dat omschrijft in haar gedicht 'Kwade Dagen', kent het verschijnsel van kennissen die oversteken naar de overkant van de straat. De ogen turen strak naar winkelpuizen of naar de stoeptegels en, als ze denken dat je voorbij bent, meewarig naar je rug. Een vriendin van mij die dit kortgeleden meemaakte zei: „Ik kom maar liever niet op straat. Het lijkt wel of ik melaats ben en met een klepper loop. Mensen generen zich als ze me zien en weten zichtbaar niet hoe ze zich moeten houden. Ze durven niet eens 'dag' te zeggen.”

Het woord 'durven' is in dit verband goed gekozen, want de kennissen die deze houding aannemen, weten gewoon niet wat ze met verdriet aanmoeten. Ze zijn zo bang het verkeerde te zeggen, dat ze het meest beroerde doen.

Gelukkig reageert niet iedereen op deze manier. Er zijn altijd mensen die per post, door de telefoon, of door een bezoekje, laten merken dat het verdriet en de zorg van een ander hen niet onberoerd laat. Vriendinnen die de was meenemen en gestreken weer afleveren. Die heel even langskomen...

Dat betekent niet dat je in rijen van vier op moet rukken naar de naasten die rouwen, zodat ze hun toevlucht tot de badkamer moeten nemen om eens te kunnen huilen. Het is wijs om de relatie die je hebt met iemand goed in te schatten. Heb je nooit meer dan een oppervlakkig contact gehad, dat moet je even aftasten of een bezoek welkom is. Je kunt toch later altijd even langs gaan.

Ik denk overigens dat een brief zeker zo waardevol is als een bezoek. Een brief kan weggelegd worden als hij op een verkeerd moment komt en dat is een voordeel. Je zegt nu eenmaal niet gemakkelijk tegen een bekende: „Sorry, ga nog een ommetje, straks krijg je koffie maar ik moet even alleen zijn om te brullen van huilen.” Het gevaar bestaat dat de bezoeker

zich afgewezen voelt en voorgoed verdwijnt van je voordeur.

Nu heb ik het alleen nog maar gehad over acuut verdriet. Misschien hebben het zich voortslepend leed en chronische ziekten veel meer onze aandacht nodig.

In ieder geval veel meer dan we nu gewend zijn om te geven. Want er is niets dat zo vlug went, als het verdriet van een ander dat niet direct wereldschokkend is.

En wat dacht u van degenen die psychisch in de knoop zitten. Hoe vaak laten we die niet aan zichzelf over met de wrevelige constatering dat hij of zij maar eens wat meer voor zichzelf op moet komen en een tikje flinker worden. Daar heeft degene die in de narigheid zit geen klap aan. Al vraag je maar even hoe het gaat, al leg je maar je hand op een arm. De hoofdzaak is dat iemand zich niet alleen gelaten voelt in verdriet en moeite.

Ik moet dit epistel beëindigen. Het schiet me te binnen dat ik een paar mensen nodig op moet zoeken. Mensen die ik over het hoofd heb gezien en die een beetje aandacht best kunnen gebruiken. Een schuldige vrouw groet u!

J. van Mulligen, Zicht op de toekomst.

Een hedendaags verstaan van de nachtgezichten van Zacharia. 73 blz., f 13,90 ISBN 906064736x Uitg. Buijten en Schipperheijn, Amsterdam

Dr. L. Floor, Jakobus.

Brief van een broeder. Commentaar op het Nieuwe Testament, derde serie. 214 blz., f 43,- ISBN 9024260949 Uitg. J.H. Kok, Kampen

Ds. M.P. van Dijk, Speurtochten in de Psalmen.

48 blz., f 14,50 ISBN 9024268095 Uitg. J.H. Kok, Kampen

En er was licht.

Het verhaal van de schepping.

(Foto-tekstboek)

80 blz., f 29,50

ISBN 9024265517

Uitg. J.H. Kok, Kampen

Sipke van der Land (samenstelling),

De mooiste gedichten van Willem de Mérode.

48 blz., f 13,90

ISBN 9024265525

Uitg. J.H. Kok, Kampen

Dr. H. Venema,

Uitverkiezing? Jazeker! Maar hoe?

176 blz., f 29,95

ISBN 9066511370

Uitg. Van den Berg, Kampen

Ds. K. Harmannij,

Beterschap beloofd.

Bijbels spreken over ziekte.

120 blz., f 18,75

ISBN 9060158857

Uitg. De Vuurbaak, Barneveld

Ds. M.H. Sliggers,

Samen geloven, samen belijden.

(vierde druk)

Toelichting op de Dordtse Leerregels,

Apostolische Geloofsbelijdenis, Ge-

loofsbelijdenis van Nicea, Geloofsbe-

lijdenis van Athanasius.

80 blz., f 11,50

ISBN 9060157117

Uitg. De Vuurbaak, Barneveld

Ruard Ganzevoort,

Leven met vraagtekens.

Een brief voor zwarte dagen.

31 blz., f 4,25

ISBN

Uitg. C. van Baardewijk, Prentsnijders-
horst 204, Apeldoorn (tel. 418607)

Persschouw

Looft God den Here en laat ons blijde Zijn glorieijke naam belijden

Als christgelovigen aanvaardden wij de Heilige Schrift als het gezaghebbend en betrouwbaar woord van God.

Toch is het niet zo, dat allen die de Bijbel als Gods Woord aanvaardden, het in alle dingen met elkaar eens zijn. Zo speelt bij velen, ondanks hun eerbied voor de Bijbel, de persoonlijke geloofservaring een te grote rol. Van daaruit wijzen b.v. veel christenen de kinderdoop af. En staan bij anderen kerk en sacramenten te laag genoteerd.

Het is daarom goed, dat de reformatische kerken ook nog hun belijdenisgeschriften hebben. Niet, omdat de belijdenis aan de Bijbel gelijkwaardig

zou zijn. De belijdenis heeft geen onfeilbaar gezag, maar is een van de Schrift afgeleide norm.

Niets mag met de Schrift gelijk worden gesteld.

Belijdenis, kerk, traditie, alles moet zich naar de Schrift regelen en zich aan haar onderwerpen.

De Schrift is de enige norm en de belijdenis verdient alleen geloof omdat en in zover zij met de Schrift overeenkomt. De belijdenis is feilbaar mensenwerk.

Toch is de belijdenis voor ons erg belangrijk.

Ze kan ons bewaren voor eenzijdigheden en voor opvattingen die niet naar de Schrift zijn. In deze bedeling is de belijdenis nodig om ketterijen te weren en de enigheid van het geloof te onderhouden.

De belijdenis zal, als het goed is, ook samenbindend werken.

Ze is ons herkenningsteken.

De waarde van de belijdenis is echter vooral, dat ze uit de Schrift is opgekommen en ons bij de boodschap van de Schrift bewaren wil.

Belijden betekent dat we ergens voor uitkomen.

Belijden vindt plaats als antwoord op Gods openbaring.

In de Bijbel vinden we daarvan voorbeelden.

Zo lezen we in Mattheüs 16, dat Petrus en de anderen zijn gekomen tot de volle belijdenis, dat Jezus van Nazareth de Messias is.

Het Nieuwe Testament wekt op aan de goede belijdenis vast te houden, te bewaren hetgeen ons is toevertrouwd en tot het uiterste te strijden voor het geloof, dat eenmaal aan de heiligen is overgeleverd.

Voor wie aan de goede belijdenis vasthoudt is de belofte: „Al wie belijdt dat Jezus de Zoon van God is, God blijft in hem en hij in God.”

Wie echter niet in overeenstemming met de Heilige Schrift belijdt is vervloekt, zelfs al zou de verkondiger van de dwaling een engel uit de hemel zijn.

Waar het hart vol van is...

Wanneer het hart vol is van het geloof in de drieënige God, uit zich dat in een getuigenis.

Vanuit de opdracht om te dopen in de Naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest ontstond het Apostolicum.

De bedoeling van de Heidelbergse Catechismus is om de goede belijdenis al onderwijzend door te geven.

Belijden is voor de kerk opdracht en behoefte.

Wat voor een christen zou dat kunnen verdragen, dat men de belijdenissen aangaande Christus verwierp, riep Luther uit.

Belijden, zowel in de betekenis van het persoonlijk getuigenis en het lofprijzen van God als in de vorm van confessies, is geen zaak van ondergeschikt belang is ons christen-zijn. Het

is er onlosmakelijk mee verbonden.

Het gaat hier om een levenstaak, die onze verhouding tot de Here Jezus Christus en de medemensen raakt. De Heiland zei:

„een ieder die Mij belijdt voor de mensen, hem zal ik ook belijden voor Mijn Vader, die in de hemelen is.

Maar al wie Mij verloochen zal voor de mensen, die zal ook ik verloochen voor mijn Vader die in de hemelen is.”

Belijden is vooral een blijde zaak.

Dit artikel werd geschreven door Mr. Dr. J. Meulink in 'TOT UW DIENST' – Mededelingenblad van de Ned. Geref. Kerk te Enschede-Zuid. Wij geven het in deze rubriek graag een plaats, omdat daarin op zo'n evenwichtige manier wordt verwoord wat de intentie en de kern van het belijden van de kerk is!

Enschede

O. Mooiweer

Kerknieuws

Stichting Emeritaatsvoorziening (S.E.V.)

De voorjaarsvergadering met de kerken zal dit jaar worden gehouden op dinsdag 19 mei 1992 in de Jeruzalemkerk, Troosterlaan 65 te Utrecht. Aanvang vergadering om 19.30 uur.

Adreswijziging ds J. Waagmeester

Ds J. Waagmeester is sedert 7 februari jl. niet meer woonachtig in Lisse. Zijn huidige adres luidt: 'Goede Reede', Robijnstraat 8, Kamer 102, postbus 9002, 7300 DC Apeldoorn. Tel.: 055-559710.

Gastgezinnen

Voor de tweede keer organiseren Hans en JoAnn van Seventer een culturele uitwisselingsreis voor Amerikaanse studenten van Messiah College in Grantham, Pennsylvania. Gedurende drie weken worden ze in aanraking gebracht met allerlei aspecten van de Nederlandse cultuur met een sterke nadruk op kunst en water. Tien dagen trekken ze met een zeilkipper over de wateren van het IJsselmeer en de Wadden, bezoeken allerlei musea en fietsen rond het eiland Terschelling, klimmen op het zadeldak van een Groninger kerk, eten met Nederlandse studenten, luisteren naar lezingen over politiek, kunst en religie; kortom wij houden ze goed bezig. Voor een kennismaking met een Nederlands gezin zoeken wij gastgezinnen.

nen voor de periode van zaterdag 23 mei tot zaterdagmorgen 30 mei. De bedoeling van zo'n verblijf is simpel: Hoe reilt en zeilt een alledaags Nederlands gezin. Het is bepaald niet de bedoeling dat zij overdag ' bezig' worden gehouden. Zij hebben eigen opdrachten. In die week zijn er ook enkele dagprogramma's voor hen georganiseerd. In verband met de locatie van deze excursies zoeken wij gastgezinnen in het midden en het westen van ons land. U hoeft ook geen perfect engels te kunnen spreken! Het gaat hier om studenten van een christelijk college, vandaar deze oproep via Opbouw. Een vergoeding wordt geboden voor de extra kosten die dit verblijf met zich meebrengt. Voor inlichtingen en/of aanmelding kunt U bellen met 050-142299.

Ned. Geref. Kerk van Arnhem

De raad van de kerk heeft aan ds K.B. Holwerda, om gezondheidsredenen, met ingang van 1 augustus 1991 eervol emeritaat verleend. Het adres van ds Holwerda is: Agnietendaal 4, 6715 JD Ede. Tel.: 08380-24853.

Ds C.C. Koolsbergen naar Joegoslavië

Begin april vertrekt ds Koolsbergen voor ongeveer 6 maanden als geestelijk verzorger van de VN-verbindingstroepen naar Joegoslavië. In verband daarmee vervallen zijn preekbeurten in deze periode en kunnen er voorlopig ook geen nieuwe afspraken worden gemaakt.

Jongerenhuisvesting Rotterdam

Dit persbericht is voor jonge mensen, die het komende studiejaar in Rotterdam komen werken of studeren.

Misschien heb je nog nooit van de ESJR gehoord?

De ESJR is een stichting voor Jongeren huisvesting, die in Rotterdam de mogelijkheid heeft je voor één jaar een kamer te verhuren, zodat je kan wennen aan het wonen in een grote stad en het op kamers wonen. Het ESJR huis staat aan de Vierambachtstraat 20 en heeft acht kamers te verhuren aan jongelui met een positief christelijke instelling, die met elkaar het eerste jaar er wat van willen maken. In het huis woont ook een hoofdbewoner, die daar – waar het nodig is – je van dienst kan zijn. Ook heeft het huis nog twee kleinere kamers voor kort verblijf, b.v. voor stagiaires.

Het huis heeft al acht maal een nieuwe bewonersgroep gehuisvest, die met elkaar dan weer hun weg in de stad vindt.

Vanaf 1 augustus is er weer plaats voor nieuwe bewoners. Naast een kamer maak je gezamenlijk gebruik van keukens, douches en toiletten. Er wordt minimaal één avond per

week met elkaar gekookt en gegeten; ook is er een ontmoetingsruimte voor contact met anderen.

Heb je belangstelling? Neem dan contact op met: het secretariaat van de ESJR, mevr. H. de Hek-Duys, Opland 13, 2905 AN Capelle a/d IJssel, tel. 010-4505842.

Studentenhuisvesting Utrecht

Ga je voor je opleiding in Utrecht wonen en zoek je daar een kamer? De Stichting Evangelische Huisvesting (SEH) kan jou wellicht helpen. Want het vinden van een kamer in de Domstad valt echt niet mee!

De SEH, opgericht op initiatief van de Nederlands Gereformeerde Kerk te Utrecht, stelt jaarlijks negen kamers in een huis aan de Boomstraat beschikbaar voor een periode van ongeveer een jaar. De kamers in 'De Boomstraat' zijn in principe bedoeld voor mensen die ver buiten Utrecht wonen. Je woont er zelfstandig, maar niet alleen. De hoofdbewoners zijn een echtpaar.

Heb je interesse, dan kun je je tot 1 juni a.s. opgeven.

Vraag een informatie/aanmeldingsformulier aan bij:
SECRETARIAAT SEH-UTRECHT
VLETWEIDE 86
3981 ZN BUNNIK

Jongerenhuis Leiden

De Stichting Evangelisch Jongerenhuis heeft een pand aan de Oude Singel in het centrum van Leiden, waar voor de duur van telkens 1 jaar (augustus-juli) 5 kamers worden verhuurd aan jongeren, die vanwege studie of baan in Leiden komen wonen. De huurders delen een badkamer en een woonkeuken. Op de begane grond is een ontmoetingsruimte, PLEXAT. Voor de jeugd van de Ned. Gereformeerde Kerk te Oegstgeest is het een eigen honk. Bovendien worden er allerlei activiteiten georganiseerd, zoals gezellige avonden, lezingen en maaltijden, waar ook jongeren, die niet in het huis wonen, hartelijk welkom zijn. Aanmeldingen voor het huren van een kamer en inlichtingen graag voor 1 juni bij: mevr. D.M. Vonk-Klein Haneveld, Frans Halslaan 6, 2343 EH Oegstgeest, tel.: 071-171670.

Ned. Geref. Kerk van Groningen (Tehuisgemeente)

De raad der kerk heeft een beroep uitgebracht op drs F. Gerkema, parttime-predikant van de kerk van Bilthoven.

Ned. Geref. Kerk van Maastricht

Br. S. Pirot heeft met goed gevolg het examen voor preekconsent afgelegd voor de vergadering van de regio Zuid op 13 dezer. Zijn adres luidt: Leenveldstraat 84, 3740 Beverst-Schoonbeek, België. Tel. vanuit Nederland: 09-3211332477.

Tear Fund (Betrokkenheid bij een verscheurde wereld)

In het zojuist verschenen boekje 'De Tijd Vooruit' wordt de lezer door middel van bijbelstudies geprikkeld tot het maken van serieuze keuzes ten aanzien van praktisch handelen. Keuzes ook die betrokkenheid bij een verscheurde wereld aanscherpen. De teksten zijn ontleend aan lezingen van Prof. Dr. B. Goudzwaard, Drs. W.G. Rietkerk en wijlen Dr. Francis Schaeffer, die zijn uitgewerkt in 'De macht van het materialisme' (hfdst 1), 'Individuele verantwoordelijkheid in een wereld van arm en rijk' (hfdst 2), 'De roep om een rechtvaardige samenleving' (hfdst 3), 'Maatschappelijke betrokkenheid in het licht van de wederkomst' (hfdst 4) en 'De plaats van gebed in ontwikkelingssamenwerking' (hfdst 5).

Enkele vooraanstaande mensen als Ds. Erik Veenhuizen, Hans Keijzer en Ds. Hette Abma hebben hun eerste indruk verwoord. Daaruit blijkt dat dit boekje aan te bevelen is voor christenen uit breed kerkelijke kring.

Ds. Erik Veenhuizen, voorzitter Evangelische Alliantie: „In de Evangelische Alliantie merken we dat de evangelische beweging werkelijk in-beweging is. Er is behoefte om de vraag te bedenken: Hoe moeten we gestalte geven aan onze 'christelijke betrokkenheid bij een verscheurde wereld'. Dit boekje voorziet hierin. Vooral omdat het ontwikkelingswerk in de derde wereld besproken wordt in het kader van thema's die evangelische christenen lief zijn: persoonlijk geloof, de wederkomst van Christus en gebed.”

Hans L.J. Keijzer, uitvoerend secretaris Evangelische Zendings Alliantie: „Dit is een boek voor christenen die de al begonnen toekomst bewust tegemoet leven. Mensen die de Koning de troon van hun hart hebben gegeven en daarom voor heel de wereld bidden: Uw Koninkrijk kome.”

G. Hette Abma, hervormd predikant te Gouda „Van harte wil ik deze serie bijbelstudies aanbevelen. Naar mijn waarneming vormen ze een caleidoscoop. Voor de fraaie compilatie leverden enkele ter zake van het geloof deskundige schrijvers hun kleine stukjes glas, waardoor het licht van de boodschap van Gods Woord helder

heenstraalt. Wie van dit boekje gebruik wil maken, zal daar geen spijt van hebben."

Het boekje 'De Tijd Vooruit' is uitgegeven door Stichting TEAR Fund Nederland, Postbus 104, 3970 AC Driebergen, tel.: 03438-14844, fax 03438-16089, ISBN 90-73091-06-3 en kost f 9,95 excl. verzendkosten. Giro 41400. Bank ABN 50 80 12 600.

Christelijke bibliotheek

ALS LEZEN MOEILIJK WORDT...

Helaas is veel te weinig bekend dat er in Nederland mogelijkheden bestaan die het probleem van het niet (zo goed) meer kunnen lezen voor een zeer belangrijk deel kunnen oplossen. De CBB, Christelijke Bibliotheek voor Aangepaste Lectuur en Informatie te Ermelo, biedt u hierbij haar diensten aan bij het verzorgen van lectuur in 'aangepaste leesvorm'.

In de eerste plaats betreft het hier 'gesproken lectuur', d.w.z. lectuur die wordt voorgelezen op geluidscassettes. In deze gesproken vorm bestaan er reeds tienduizenden boeken in allerlei genres die bij of via de CBB gratis in leen te verkrijgen zijn. Die enorme collectie bestaat uit romans, gedichtenbundels, populair wetenschappelijke werken, theologische werken, Bijbelse dagboeken en natuurlijk de Bijbel. Deze is compleet in vier verschillende vertalingen aanwezig: de Statenvertaling, de NBG-vertaling, de Groot Nieuws-vertaling en de Friese vertaling. Aan het lenen van boeken zijn geen kosten verbonden en ook de postverzending van de cassettes van en naar de bibliotheek is portvrij.

Naast boeken kan men ook gebruik maken van gesproken tijdschriften. Mensen die het brailleschrift machtig zijn, kunnen gebruik maken van de collectie brailleboeken die voorhanden is, terwijl voor hen ook een keur aan tijdschriften in brailledruk wordt uitgegeven.

Maar er is nog meer mogelijk. Ieder die belang heeft kennis te nemen van een bepaalde tekst: een artikel, een gebruiksaanwijzing, vergaderstukken, kan deze toesturen aan de CBB met het verzoek deze over te zetten in de gewenste leesvorm, hetzij in braille, hetzij in gesproken vorm, hetzij in grootletterschrift. Binnen enkele dagen zijn de stukken dan in aangepaste leesvorm in huis.

Wanneer u het kerkblad niet of moeilijk kunt lezen, is een grote letter mischien voor u een oplossing. De CBB wil u het gehele kerkblad of gedeelten eruit in grootletterschrift toesturen, tegen vergoeding van gemaakte verzendkosten.

Voor nadere informatie kunt u zich wenden tot de CBB, Christelijke Bibliotheek voor Aangepaste Lectuur en Informatie, Postbus 131, 3850 AC Er-

melo. Telefoon 03417-51014, toestel 531.

EH organiseert studiedag over Bijbel en Computer

Amersfoort – Op vrijdag 3 april 1992 organiseert de Evangelische Hogeschool (EH) te Amersfoort een studiedag met als thema: 'Het Woord op het beeldscherm'. Deze studiedag is ingegeven door de behoefte aan bezinning op het steeds grotere aanbod van PC-software op gebied van de Bijbel, bijbelvertalingen, catechismussen, databanken en (kerk)ledenadministraties.

Drie sprekers, een informaticus (dr. H. Weigand), een predikant (ds. M. Aangeenbrug) en een vertaler/docent (dr. Chr. Fahner) zullen vanuit de praktijk verschillende invalshoeken van het gebruik van de PC voor bijbelstudie, onderzoek en pastoraat inleiden.

Dr. Weigand zal een lezing houden met als titel: 'Verstaat de computer wat hij leest', over de mogelijkheden van natuurlijke taalverwerking en de invloed op de gebruiker. Daarna zal ds. Aangeenbrug spreken over 'De PC, de Pastorale Computer', de computer die méér dient te zijn dan tekstverwerker of kaartenbak. Tot slot zal dr. Fahner een inleiding houden getiteld 'Methode in meervoud' – Over 'tekst'-verwerking in het theologisch onderzoek. Dit zal gaan over vormen van kwantitatief onderzoek m.b.t. het Nieuwe Testament.

Diverse stichtingen en organisaties die zich bezighouden met deze software zullen met een standje aanwezig zijn om hun producten te presenteren. Dit zijn: Archipel Informatica, Berea Bytes, Dialektos, Kerknet, Van Leeuwen Informatica, Ned. Bijbelgenootschap, Publishare, Reformatica en SMRA.

De bijeenkomst vindt plaats in het EH-gebouw, Drentsestraat 1, Amersfoort en vangt aan om 15.00 uur. De verwachte sluiting ligt rond 21.00. De toegangsprijs bedraagt f 10,- incl. syllabus (studenten half geld). Voor koffie, thee en soep wordt gezorgd maar u dient uw eigen lunchpakket mee te nemen. (Telefonische) aanmelding vooraf is noodzakelijk (tel. 033-621731).

EH Open dag

AMERSFOORT – Op zaterdag 28 maart 1992 houdt de EH van 10.00 tot 15.00 uur de jaarlijkse Open Dag in het EH-gebouw aan de Drentsestraat 1 in Amersfoort. Deze dag is speciaal georganiseerd voor EH-Vrienden, (aanstaande) studenten en verder voor alle geïnteresseerden. Er is een gevarieerd programma met mini-colleges, workshops, een boekenmarkt en -veiling en er wordt voorlichting over de studiemogelijkheden aan de EH gegeven.

De kunstwerken die op de EH geëxpo-

seerd worden zullen extra aandacht krijgen. Marc de Klijn zal hierover een lezing houden en de kunstenaars zullen deze dag aanwezig zijn om in workshops vragen over hun werk te beantwoorden.

Verder wordt er informatie verstrekt over de drie afdelingen van de EH: het EH-Basisjaar (voorbereiding op hoger onderwijs), de Evangelische School voor Journalistiek (ESJ) (een vierjarige erkende HBO voor journalistiek, voorlichting en PR), de Evangelische School voor Theologie (EST) (een erkende eerste- en tweedegraads lerarenopleiding theologie). Tevens is er gelegenheid docenten en stafleden te ontmoeten en vragen te stellen en zich aan te melden voor het collegejaar 1992/1993.

Aan deze dag werken d.m.v. een 'informatiemarkt' ook diverse andere christelijke organisaties mee zoals de HGJB, Woord en Daad, NPV, ZOA, de jongerenorganisaties van SGP, GPV, RPF, World Vision, Bijbel en Onderwijs, e.a.

Ter informatie wordt een routebeschrijving op verzoek gaarne toegezonden (tel. 033-621731).

'The Passion' in Nederland!!

Adrian Snell, een van de meest bekende gospelartiesten uit Europa, zal van 24 maart tot en met 4 april 1992 op toernee door Nederland zijn. Hij zal 'The Passion' uitvoeren, een eigentijds muziekstuk dat gaat over het leven van Jezus vanaf het laatste avondmaal tot aan de laatste verschijning aan de discipelen na zijn opstanding. 'The Passion' is ontroerende muziek, die de betekenis van het lijden en de opstanding van Christus heel dichtbij brengt. Toen Adrian Snell in 1990 met 'The Passion' in Nederland was, waren er ca. 15.000 bezoekers! Nu, in 1992, komt 'The Passion' terug, geheel vernieuwd. Het is dezelfde muziek, maar het paasgebeuren zal tevens uitgebeeld worden door acteurs en dansers.

'The Passion' zal te zien zijn in de volgende plaatsen:

Rotterdam – 24 maart
Zwolle – 26 maart
Veendam – 27 maart
Leeuwarden – 28 maart
Dordrecht – 31 maart
Goes – 1 april
Hoofddorp – 2 april
Barneveld – 3 april
Utrecht – 4 april
Kaarten kosten f 27,50 in de voorverkoop (incl. programmaboekje).

Voor meer informatie: Jannie Kleingeld-Lagewaard, telefoon 078-135625